

16623

WWW.UNILIB

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Коло

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

СА БЕОГРАДСКИМ РАДИО ПРОГРАМОМ

Број 53

2 Јануар 1943

Дил. 8

од
е к
на ф
паса
оме
оме

**ПОНОВО У
ДЕДИНОМ НАРУЧЈУ**
(С последњеј дочека
заробљеника)

Снимак: А. Симић

КАЛЕНДАР МОГА КОМШИЈЕ

НЕДЕЉА, 27 ДЕЦЕМБАР

Прича неки дан
госн комшија:

— Купио сам једном свом пријатељу за рођендан нешто што неће моћи да понесе одједном.

— Боже, матори — умеша се госпа

комшиница. — Мало нам је трошкова у кући, па треба још да купујеш такве поклонне пријатељима. Шта си му то купио?

— Купио сам му туце дугмета за оквратник.

ПОНЕДЕЉАК, 28 ДЕЦЕМБАР

Настала свађа у стану до госн комшијиног.

— Дакле, ти држиш да сам ја идиот — праска муж.

— Не — одговара жена. — Али... није искључено да се

варам...

УТОРАК, 29 ДЕЦЕМБАР

Скупило се код госн комшије повеће друштво. Разговарало се о свему и свачему и разговор се враћао на исту тему. Тако рече један од присутних на крају свега, као

да му је било заиста потребно толико времена да дође до тог уверења:

— Причајте што хоћете, али без пара не може се ништа.

— Е, па није баш тако — упаде госн комшија. — Ја знам нешто што се може и без пара...

— Е? Шта би то могло да буде? — гракнули ми сви.

— Дугови...!

РЕДА, 30 ДЕЦЕМБАР

Задиркивао толико пута госн комшија госпа комшиницу због њене навике да му потанко исприча, чим се пробуди, сваки свој сан. Али, дозлогрдило човеку. Једно јутро опет га

она пробуди.

Једини начин

— Има сто начина да се човек обогати, али само један поштен.
— А који је то?
— Одмах сам знао да га ти не знаш.

— Замисли шта сам сањала...
Грешни госн комшија само што не јауку.

— Сањам да си ми купио нови шешир...

— Врло добро — пресече је госн комшија. — Метни га на главу, па иди код пријатељице да се пофалиш, а мене пусти да спavam...

ЧЕТВРТАК, 31 ДЕЦЕМБАР

Чекао госн комшија у реду за цигарете па чуо овакав разговор:

— Колико ти је времена потребно да се ујутру обучеш?
— пита један из њега свог пријатеља,

— Па, око пола сата...

— То ме нимало не чуди! Али ја сам увек готов за десет минута.

— Јесте, десет минута, али ја се сваког јутра и умивам...

ПЕТАК, 1 ЈАНУАР

Снуждио се госн комшијин синчић кад је дошао из школе.

— Шта је? — пита га госн комшија.
— Изгледа да ти нису све козе на броју. Сигурно опет математика...

— Није, тата. Баш из математике имам четири.

— Шта? Кад си то постао тако добар рачуница? — изненади се госн комшија. — Откуд четворка?

— Па, ето, добио сам два из усменог и два из писменог...

СУБОТА, 2 ЈАНУАР

На једној трамвајској станици изишао кочничар да „протегне ноге“. Недалеко од њега разговарају два господина.

— Јадни су ово људи! — каже један од њих показујући главом кочничара. — Тежак посао, а одговорност велика. Једном ногом су у затвору, а другом у болници...

— А којом ногом звоним? — упита изненада кочничар okreћући се љутито.

О СВЕМУ И СВАЧЕМУ

ЧОВЕК КОЈИ НИЈЕ СПАВАО ВЕЋ 14 ГОДИНА

У Богатињу, у Турској, живи неки Курбан, коме је сада 34 године. Овај човек већ пуних 14 година није спавао.

По отслужењу војног рока, равно пре 14 година, Курбан је пошао у своје село Богатињ и на путу, на два сата од села, сео крај једне чесме да се одмори. Убрзо ватим, уморан од пута, он је заспао на једном камену. Пролазници, мислећи да је умро, пренели су га у село. Међутим, утврђено је убрзо да он није мртав него да спава тешким сном. И спавао је тада пуних 15 дана. Али, када се из тога сна пробудио, више никако није могао да заспи и тако је остао будан пуних 14 година.

За тих 14 година од како не може да заспи он је омршао 40 килограма. Занимљиво је да овај човек не осећа никакав укус када једе или пије.

ЗА 40 ГОДИНА СТВОРЕНО ЈЕ 150 НОВИХ ВРСТА ПАСА

То су природњаци помоћу калемскоку последњих година створили пријанту боја ружа, нове врсте укусу и по облику, тако је, првенствено немачких студијских члорова четри лепенја двадесетог по у Европи и Америци 150 врста паса. Све до почетка овога века једна од тих врста паса није постојала.

И СТАРИ РИМЉАНИ СУ ЗНАЛИ ЗА САЛВЕТЕ

Такозване салвете, без којих се данас не да замислити ни један добро намештен сто, познате су људима већ одавно. Салвете су биле познате и Римљанима. Људи из народа везивали су салвете око врата за време јела, а отмене особе држале су их на крилу и њима брисали руке и уста после јела. Али свако је увек морао да носи своју

салвету. Ако би неко био позван на обед код пријатеља, морао је донети своју салвету. За време обеда брисали су салветом руке и уста, а када пођу кући савијали би у салвет печење или друга јела која би добили од домаћина.

За време средњег века јело се прстима. Био је знак отмености да се после сваког учетог залогаша прсти обришу. Из тога је јасно само по себи од коликог је значаја била салвета у то доба.

Салвета је имала и своје златно доба, и то за време Луја XIV. Нарочита привилегија племића који су били у дворској служби била је у томе што су своје салвете смели да носе на рамену.

МИЊУШЕ ТЕШКЕ СКОРО ТРИ КИЛОГРАМА

Дубоко у прашумама Нове Гвинеје живе урбеничке жене које се украшавају необично великим мињушама, да би се свиделе мушкарцима. Такве мињуше могу каткад бити тешке и до три килограма.

Код једног племена које живи у највећој удаљености од такзваног цивилизованог света отменост једне жене и висина њеног порекла пени се према величини и тежини мињуша.

Приликом последњег повратка истраживача са Нове Гвинеје научници су донели један пар таквих мињуша. Они причају да се жене на Новој Гвинеји од малена привикавају да на својим ушима носе толики терет.

ПРОНАЂЕНА КОЛИБА КОЈА ЈЕ ПОДИГНУТА ПРЕ 10.000 ГОДИНА

На подножју Кавказа у дубини од пет метара, где је земља стално смрзнута, пронашао је један археолог дрвену зграду, која је подигнута, како се мисли, још пре 10.000 година. Уствари, то је била нека штала у којој се налазило десетак коња. И коњи су захваљујући смрзнутости земље, сасвим добро очувани. Изгледа да је још пре 10.000 година дошло у томе крају до неке велике катастрофе, до снежне олује или спуштања усова, па су тако све до данашњих дана остали смрзнуту у леду ови коњи, а цела зграда сачувала свој изглед.

СУВИ ЛЕД

Шта је то суви лед? Суви лед је угљена киселина у чврстом стању, која се врло лагано и без остатка топи. У таквом стању угљена киселина ствара врло велику хладноћу. Овај лед може се сећи тестером или разбијати секиром, пошто је тврд отприлике као креда. Температура једног оваквог калуца сувог леда износи минус 80 степени Целзиусових.

Овај лед топи се врло споро и због тога се може паковати и у хартију и слати на врло велике даљине. Примена овог леда је врло разнолика.

Деведесет кило сувог леда одговара по капацитету количини леда која би се добила од 1250 кила воде и 270 кила соли. Десет кила сувог леда могло би у једној кући да послужи за чување животињних намирница читавих десет дана.

Овај лед је наравно скупији него обичан лед, али су његова предности таква да се његова скупоћа исплаћује.

ВЕЋ ТРИДЕСЕТ ГОДИНА НИЈЕ СТУПИЛА НА ЗЕМЉУ

Недалеко једног малог пристаништа у Шпанији усидрена је већ пуних тридесет година на истом месту једна дереглија. На дереглији налазе се три удобне собе и кујна, а у томе стану на води ставије већ тридесет година нека госпођа Маргарита Јун.

Године 1911 она је са својим младим мужем отишла у Шпанију где је он погинуо у једној уличној несрећи. Тада је ова жена изабрала море за своје стално боравиште. Купила је велику дереглију на коју се укрцала 1911 године и више ногом није крочила на земљу.

Дереглија је усидрена на свега 20 метара од обале. Све послове на кону свршава један слуга, који једини има права да, поред ове необичне жене, живи на дереглији.

ПИНГВИНИ НЕ ПОДНОСЕ ЖИВОТ У ЕВРОПИ

Недавно је извршен један занимљив опит. Норвежанин др. Хел пренео је из поларних крајева у Норвешку читаву једну колонију пингвина. Населно их је на

једном острву надајући се да ће моћи пингвине да одомаћи и рашири и у овим крајевима Европе.

Услови за живот пингвина били су као и у северним крајевима из којих су дошли. При свем томе пингвини никако нису могли да се навикну на нови живот. Утврђено је да пингвини доноси у разне зоолошке вртове живе врло добро и весело, али се сада показало да им живот у Европи ако се налазе на слободи, ни најмање не прија. Овај случај је веома занимљив и још потпуно нерешен.

ЦРВЕНЕ КИШЕ

Не тако давно помислили су становници Клермона, у Француској, да је настао смак света. Почела је да пада крвава киша! Или се бар њима тако учинило; није могло бити сумње, киша је имала црвену боју.

Сигурно је почео смак света. Међутим, није потрајало дуго и ово чудо је престало а земља се и даље окретала око сунца. Овакве појаве још нису потпуно научно објашњене и расетљене. Киша је била црвена, то је неоспорно, а најбољи доказ је да је ваздух био пуан црвене прашице, коју је — како се мисли — нека олуја донела чак из Сахаре.

У току векова испредане су необичне приче о црвеним кишима. Хомер, Виргилије и Плутарх спомињу црвене пљускове. Плутарх тврди да су такве кише надале после великих борби и верује да су се крвава испарења помешала с облацима, услед чега је дошло до крвавих киша.

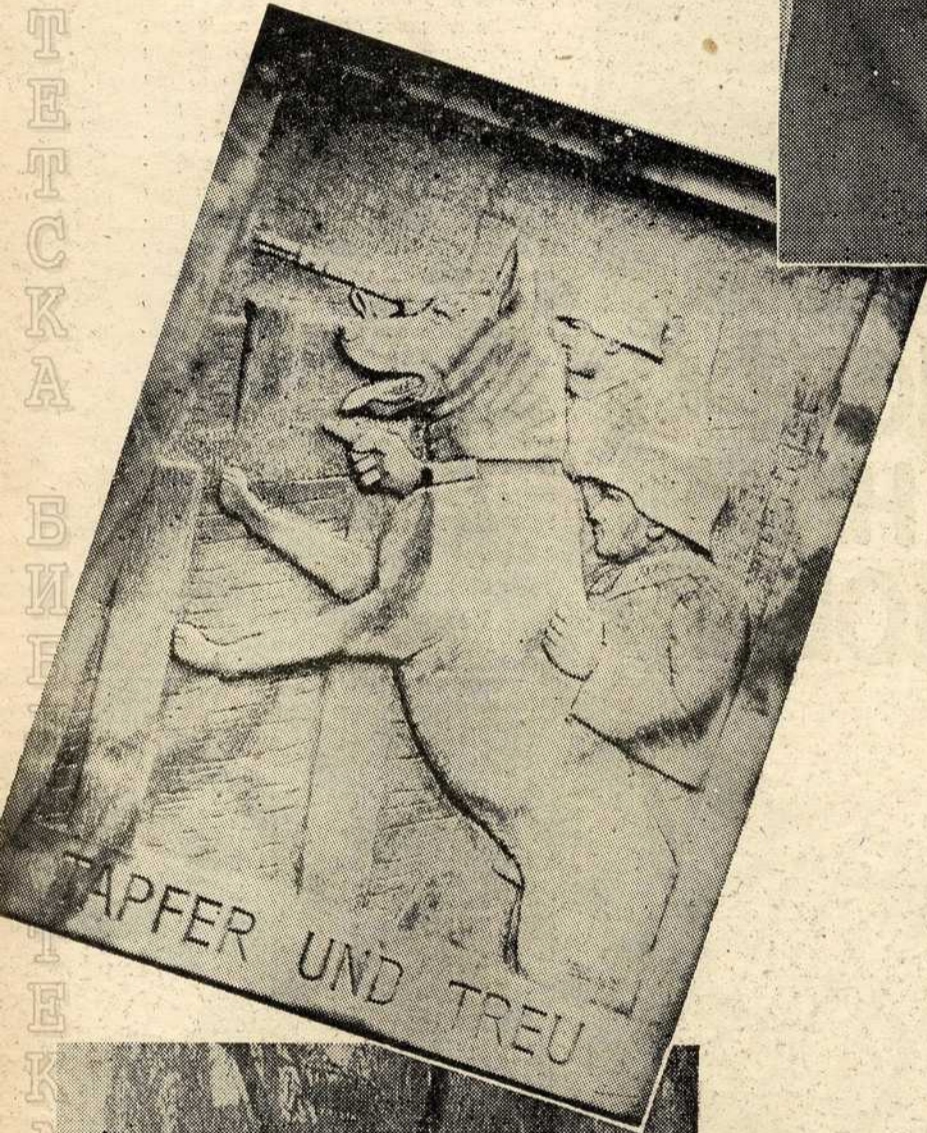
Последњи пут крвава киша падала је у Монголији у лето 1928 године и изазвала велики страх међу становништвом. Крвава киша дошла је у исто време када и епидемија дизентерије, па су Монголици сматрали да је то знак Божије казне.

Главни уредник Мирослав Стевановић * Уредник Мића Дмитријевић * За фотографије Александар Симић * Цртач Ђорђе Јобачен * Уредништво Поенкароева ул. бр. 31. Телефон 25-010 * Властник и издавач: Српско издавачко предузеће А. Д. Јован Танковић * Администрација Дечанска 31, Београд. Тел. 24-001—10; штампала „Штампариа“ Београд * А. Д. Дечанска 31. Тромесечна претплата 56.— дин.

КРОЗ уео СВЕТ

Десно — На дан муслиманског празника „Идул-Адха“ 18 децембра о. г. отворен је на свечан начин у Берлину Исламски централни институт. Приликом отварања ове значајне институције Муслимана целог света који се боре против британског угњетавања одржао је велики говор јерусалимски велики муфтија, првоборац за муслимска права у Палестини, који је због британског терора био принуђен да напусти своју отаџбину.

(Fotos: Belgrader Bildagentur)

Лево — Камениорезац Лудвиг Брем из Лангена код Дармштата у Немачкој подигао је пси, који му је као тешком рањенику на фронту у Француској спасао живот, камени споменик. Ово је преи споменик те врсте у Немачкој.

Десно — Бивши министар председник Ирака Рашид ел Гајлани, огорчени противник британског утицаја на Блиском Истоку, морао је као и јерусалимски велики муфтија да напусти своју отаџбину због енглеског терора. И његов циљ је, као и краља Ибн Сауда са којим га везују присто пријатељство, стварање велике независне арапске државе, слободне од британског утицаја.

Лево — Снага Јапана почива на модерном оружју и старој традицији. У главној улици Токија Гинзи могу се често видети жене и сестре војника које везу шалове и грудњаке за своје миле и драге на фронту. Стари је обичај да случајне пролазнице застану и направе неколико „шитова“ у ручном раду да би на тај начин изразиле своје поштовање према ратницима на фронту.

Ова ведре и весела балетска група која је на многим позорницама пожељна велике успете стварно заслужује своје име „Насмејана седморица“.

Преко шест стотина српских заробљеника, официра, подофицира и војника, после више од годину дана проведених далеко од домовине, далеко од милих и драгих, вратило се крошле недеље из Немачке родној груд...

Од раног јутра били су закрчени тротоари пред железничком станицом и рампе преко којих је сирови северац целог дана бесомучно шипао. Сати су логано пролазили у грозничавом ишчекивању. Велика композиција напоследку је ушла у станицу. Настао је тајач. А онда су прелављене рампе. У очима се појавиле сузе.

— Добро нам дошли! — чули се поздравни са свих страна.

Постројене официре и војнике поздрвао је изасланик претседника владе министар правде г. Богољуб Кујуић. Он је рекао:

— Ви се данас враћате у своју драгу отаџбину — мајку Србију. Можда нећете затећи у њој све оно што сте пре годину и по дана оставили, јер је пламен који је затвао свих пет континента оставио трага и у нашој отаџбини, али наћи ћете у њој дубоку веру српског народа у бољу и срећнију будућност. Поздрављајући вас у име претседника владе искреном и срдачном добродошлицом, желим вам што скорији опоравак на вашим драгим домским огњиштима...

А пред Војном болницом, где су се српски ратници одвезли аутобусима, чекала је још већа маса света. Људи су опкољавали аутобусе. Препознавали своје. И још дуго су остали пред затвореним болничким капијама...

ДОБРО НАМ ДОШЛИ

(Снимци: А. Симић)

ПИШЕ: АРМАНДО КАРАРО

Т у, на обали, у хладу једне палме, заиста ничему друге није било места сем саварењу. У недоглед се пружала морска пучина, тиха и спокојна у овом тренутку. Сунце је залазило. Једном речју, пејзаж који би одушевио сваког сликара и песника.

Али Бласко није био ни у ком случају одушевљен. Буљно је преда се тупим, безличним погледом. Био је бос, необријан, упалих образа. У руци је грчевито стезао једно писмо. Још два конверта, већ отворена, био је оставио између ногу, на земљи.

— Ово што се самном догодило — рече он полугласно, шкрипећи зубима, — заиста је одвратно.

Бласко Нуњез имао је много разлога да очајава. Поготову у том положају, сам у том прљавом граду, без исправе, без пребијене паре у џепу. И док је још чвршће стезао писмо у руци, пред очима му, као кроз сан, збркани и заматљени, почеше да промичу догађаји који су га задесили за ово неколико дана.

Сећао се добро часа кад је брод упловио у луку.

„Нема шта. — помислио је тада. — Ово путовање дошло је као поручено. Занста је било крајње време да и ја одморим своје живце“.

Кад је добио на једном конкурс бесплатно повратну карту Мадрид — Шпански Мароко, Бласко Нуњез није ни слутно да га у главном граду ове шпанске колоније очекују збиља непријатне мушкетире. А сад, сетивши се свега, он тужно закључава главом.

„Збиља сам био сувнише нагао. Тако писам смео да поступим“.

Међутим, било је све доцкан...

Те вечери, чим је брод пристао и кад је нашао један мали хотел, доста чист и због тога јединствена појава у овом мароканском граду, пошао је да промета улицама које су одмах после заласка сунца оживеле. Гомила, толико шарена да је многи путописац збиља оскудног речника кад је описује, бесомучно се тискала.

„Сан сваког мушкарца, најлепша жена света, најсавршенија играчица, гост најчувенијих европских и других позорница, мис Кончита, појавиће се вечерас први пут пред пењеном публиком...“

Тако је писало, крупним и невестним словима, на улазу у једну таверну.

Ко то зна је Pyramidon

зна поуздано, да главобоља нестане већ после неколико минута.

Pyramidon

таблете

Против болова

Одаск рк. С. Бр. 10.999 од 8-Х-1942

— Те морам на сваки начин да видим, — рекао је Бласко Нуњез, познати шпански фудбалски ас...

*

Још на улазу, пробијајући се кроз радозналу масу која је ту стајала, али није имала намеру да седне за сто и да нешто поручи, Бласко је приметно тог лукавог човечуља. Разуме се, било је ту још сумњивијих типова, тако да на човека није обратио нарочиту пажњу.

Сео је у један угао. Наручио пиће. И са запрепашћењем приметно да је славна играчица жена која му је јуче упала у очи на броду којим су заједно путовали.

Музика је бесно засвирала. Мис Кончита, понавша између столова, наједном се упути столу за којим је он седео. Пронавши у сулудом вихору доста оскудне одеће коју је имала на себи, она му добади ружу.

„Почиње као у авантуристичким причама“, помислио је славни фудбалер са задовољством.

А кад се окренуо, видео је да је иза њега већ седео онај човечуљак. У томе Бласко није видео ништа необично. Чак се није ни зачудио што човек не тражи допуштење да седне за његов сто, јер, судећи по његовом изгледу, то није могао ни да очекује.

Мис Кончита настави своју игру. Био је занесен посматрајући њено витко тело, заглужен бесомучним ритмом музике. И одједном, готово инстинктивно, осети да га је неко, једва приметно, додирнуо за руку. Окренуо се и, на своје запрепашћење, видео како мали подли човек покушава да скине његов златни ручни сат.

Све остало одиграло се муњевитом брзином. Разгнењен овим, Бласко подиже песницу у једним снажним ударцем обори га на под. И место да

се оневестити, како је Бласко свакако очекивао, човечуљак, здепаст и плећат, нагаде страховиту вику...

Онда је доспео у полицију. Енергично се машио за џеп да покаже своје исправе. На свој велики ужас, Бласко опази да их нема.

Све остало било је страшно глупо. Човечуљак је уверавао да је тај младић њега први напао. Он је био неки трговац. Исправе су му биле у реду.

А што је најтрагичније, дежурни писар у полицији одлучно је изјавио да је фудбал игра коју он страховито мрзи и да не разуме зашто би морао да чује за име славног центар-фора Нуњеза. Да несрећа буде потпуна, узбуњени Бласко био је потпуно заборавио где се налази хотел у коме је отсео.

*

У затвору је о томе свему размисљао. Питао се да ли то има неке везе са лепом играчицом коју је видео на

броду и која му је бацила ружу. Питао се да можда тај човечуљак, који му је, нема сумње, у гужви на вратима извадио бућелар с исправама, није неки њен саучесник.

А најгоре га је жестила једна ствар. Знао је да неће моћи много да остане у Мароку, јер је већ очекивао позив за утакмицу на којој се имало дефинитивно да реши да ли ће његов клуб бити фудбалски првак Шпаније. Фернандо му је рекао да ће му на време јавити писмом преко пост-рестанта.

И почели су да протичу дани. На њега као да су потпуно заборавили. Једини човек кога је виђао у овој пустој и ружној мишјој рупи био је стари тамничар који такође није знао ништа о томе да хиљаде људи с највећим узбуђењем очекују ко ће бити фудбалски шампион.

Тек после петнаест дана, заправо данас, изишао је из затвора. Писар му је рекао да о његовим хартијама не знају и да ће боље бити ако се врати сдаскле је и дошао. А како? Писар је само слегнуо раменима.

*

И сад је Бласко седео на обали, у таквом стању да би га сад поготову ретко ко могао да позна. Држао је у руци последње писмо Фернандо које је нашао у пошти, на пост-рестанту, по изласку из затвора.

Прво писмо Фернандо било је оно које је већ очекивао. Термин утакмице је нагло промењен и требало је да се што пре врати. Погледао је с ужасом датум. Значи, утакмица је већ прошла.

Друго писмо добио је од веренице. Елвира му је писала да му завиди и да нема сумње да ће донети кући пуно лепих пријатних успомена.

А треће? Бласко га је сад држао у руци, далеко загледају у морску пучину. Он се није усуђивао да га отвори. Видео је да је по рукопису опет од Фернандо. Шта може он да му јави? Да су поражени...

Бласко је успут, идући с поште, срео неколико људи који би му о утакмици могли сигурно нешто да кажу. Није се усудио да их пита. Већ је све могао да замисли. Огромне наслове у новинама. „Најсигурнији фаворит изгубио...“

Напослетку, он одлучно дограби конверт и подера га. Готово није веровао својим очима.

„Драги Бласко, опрости што смо те узнемирили. Али ја као да сам прелосећао да нећеш доћи. Можеш слободно још да се одмараш. На главном стадиону, на коме смо имали да играмо, настао је велики пожар. Утакмица је одложена. Јавићу ти накнадно кад треба да дођеш...“

ИСТОРИСКЕ И ДРУГЕ АНЕКАДОТЕ

ГОСПОДАРЕВО ОДЕЛО

Димитрије Давидовић као секретар кнеза Милоша био је посвећен у многе његове тајне. Димитрије Исавиловић му једном рече:

— Ви сте десна рука кнезу Милошу. Маг те се пећете некад обући у Господарево одело!

— Може бити да бих га и умео обући, али сумњам да бих га знао и свући! — одговори Давидовић и остави озбиљног Исавиловића да размисља о значају тих речи.

НЕПРАВДА

Писац Коншиња се силно наљутио када је сазнао да му пријатељ глумац Талма после смрти ништа није тестаментом завештао:

— Како је то могуће? Срамота! Зар баш ништа да не наследим од тога човека, коме сам кроз читавих тридесет година стално трипут недељно био гост за ручком?!

СВАКИ ЗНА ГДЕ ГА ТИШТИ

Пријатељи римског сенатора Паула Емилија чудили се што се раздваја од жене, за коју се држало да срећно живи са њиме у браку. Покушавали су да га одговоре од раставе и износили му врлине његове жене. Уместо одговора Емилије је пружио своју ногу и показао на ципелу:

— Зар не изгледа да ми ова ципела стоји као саливена?

— Тако је! — одговорили су му зачуђено пријатељи.

— Па ипак ниједан од вас не зна где ме она тишти! — рекао је на то Емилије.

Емилијеви пријатељи су после тога ћутали и више нису покушавали да га наговарају. А Емилије одговор сачувао се још и дан данас у изразу: — Нико не зна где ме ципела тишти!

ПРАВО ГЕНИЈА

Пецао славни француски глумац Талма на неком језерету у Бретани када га нађе стражар.

— С каквим правом ви овде пецате? — упитаће строго Талму.

Талма га је одмерио од главе до пете и презриво одговорио:

— С правом узвишеног генијалног духа над ниским, бедним креатурама! Чувар се збуњено поклонио и извињено:

— Опростите, али човек не може да зна све законе!

НИШТА МУ НЕ ФАЛИ

Омиљени берлински комичар Бекман једнога лета дошао на опоравак у Карлсбад. Пред одлазак упитао га је квалитетни лекар:

— Како се осећате? Јесте ли задовољни лечењем?

— Не фали ми баш ништа!

— Сјајно! — одушевио се лекар. — Видите ли шта чини лечење у Карлсбаду!

— Да, да! — прекинуо га је Бекман. — Знате, господине докторе, када сам овамо дошао имао сам зујање у ушима, а имам га и данас. Имао сам болове у очима, а и сада. Имао сам болове у стомаку, а имам их и даље. Дакле баш ништа ми не фали; све је још ту!

ПРИВАТИЈЕ

Славни математичар А. Г. Кестнер (1719—1800) био је чувен по својој оригиналној грубости. Када је једном приликом боравио у Лајпцигу, није могао дуго да се отресе неког настрљивог и уображеног младића, који је био на путу да проћерла сав свој наслеђени иметак.

— Чиме се ви бавите, ако смем питати? — рекао је коначно Кестнер.

— Ја приватизирам! — одговорио је младић поносно.

— Па то чини и моја пудлица! — приметио му је на то Кестнер и окренуо лека.

Небо ведро, видљивост изврсна

ПИСМЕ ЖАНИН ЕРВЕ

Наслоњен на крило авиона, Пјер Марније, главни пилот путничке линије Париз—Амстердам, читао је последњи пут упутства која је добио у бироу аеродрома. Пројектори су осветљавали поље сировом светлошћу која се пресијавала у великим, углачаним челичним крилима. Прислонивши дактилографисану белешку под правим углом на крило, Пјер је могао сасвим лако да је дешифрира.

Ноћ је била ведра, није било месечине, а звезде су се издвајале као непомични сигнали. Изврсно време за ноћни лет...

Марније стави извештај у џеп своје блузе, а затим запали цигарету. Нагла светлост упалача обасја прилично високе јабучнице, мршаво и преплануло лице, плаву и кратко подрезану косу. У времену од једне секунде лако плаветнило у његовим очима постаде тврдо, наметљиво. Марније је био као и блесак његових очију: непоколебљив.

Уобер, други пилот, поздравља главног пилота и у неколико гинких скокова ницезе у унутрашњости авиона. Кроз отворена врата Лисјена промолу своју плаву ковчачу главицу о малом тамном капицом на којој је писало „стјуардес“ и унута где је број 8. Пилот показа брадом дебелушну оклету која се брзо кретала у правцу авиона. Број 8, био је путник познат под именом Ж. Л. Дибоса, петролејски магнат.

Алберт Јансен, фотеља број 3, застави Пјера кад је пролазио у своју кабину.

— У колико стижемо?
— Тачно за сат и четрдесет пет минута.

— Хвала. Ја сам послован човек и за мене време значи новац. Кад би још и авиони задоцњавали, онда не би вредело ни летети, зар не?

Марније додирну своју капу и у тренутку кад је хтео да се затвори у своју кабину опази девојку:

— Како је, Лисјена?
Блед осмех заигра јој на лицу преко кога превуче белу руку.

— Уморна сам. Кад би клијенти хтели да легну, могла бих и ја да се одморим неколико тренутака. Али они и даље брбљају и засипају ме свакојаким питањима, тек колико да им прође време.

— Није весело, заиста. Познајеш ли ове људе?

Лисјена показа раменом човека и жену који су седели у последњим фотељама и били заузети тихим, живим разговором.

— Лолита Диас и Стефан. Они су муж и жена и играју заједно у великим ревијама. Она полази сама из Амстердама бродом за Јужну Америку...

Марније затвори челична врата и завали се у своје седиште. Други пилот, са слушалицама на ушима и дивљењем у својим добрим псећим очима, већ је чекао. Он је био поносан што лети с Марнијем, једним од најбољих путничких пилота те линије. Знао је његову неустрашивост и легендарну одлучност. Крај њега су се људи осећали потпуно безбедни.

Марније виде како се аеродром смањује иза њега с брзином која је сваког тренутка расла.

Хук елиса постао је дубљи. Робер је пажљиво ослушкивао шум мотора, а онда погледао табу. Са запрепањившењем је видео како ручица показује да су се точкови сами подигли и сместили у своја удубења.

Робер замишљено почеша нос.

— Шта је? — упита Марније.

— Не знам. Изгледа да су се точкови аутоматски подигли.

— Пробај да их спустиш два три пута.

Робер повуче ручицу. Она се опирала. Повуче још јаче. Грашке зноја осуше му чело. Марније тала дограби

помоћну ручицу: није се ни покренула. Два човека се изгледаше.

— Точкови су се заглавили — рече Марније.

Нагнут на ухо младе жене, Стефан је говорио Лолити:

— Ти си рђава девојка, али ја те обожавам. Знаш да лудујем за тобом. Зашто хоћеш да ме оставиш? Зар нисмо били срећни заједно. И успех смо заједно стицали. Немој нићи у Јужну Америку...

Лолита дубоко одахну и нежно погледа мужа. Али усне су јој биле опоре кад је одговорила:

— Ти си учинио наш живот немогућим. Одлазим да бих избегла скандал развода брака.

Марније је говорио у микрофон:
— Ало... Ало... Овде Марније... Висина две хиљаде три. Два часа и

пет источно од Амстердама. Ало... чујете ли ме? Точкови блокирани. Немогуће је да атерирам...

— Ало... Марније, шалиш се? Покушај помоћну ручицу.

— Такође блокирана. Спремите амбулантна кола у Амстердаму. Обавестите пожарничку бригаду. Четрнаест путника у авиону, и нас троје, то је свега седамнаесторо.

— Да, болничка кола биће спремна. Атерирајте на трбух... Ни речи путницима...

Доктор Мишел Лекран није био расположен за разговор с осталим путницима. Био је као громом погођен. Срећа која му се толике године осмеђивала, наједном му је окренула леђа. И све се срушило. Ах, зашто је пристао на ту операцију? Свакако узбуђен лепотом и болом младе жене која је дошла да проси његову помоћ... Обузет лудошћу ризика, он је играо, ставио све на једну карту, и прошлост, и глас, и свој живот, можда

Погледао је сат и хладан зној обли

му чело. Како је сваки протекли тренутак био драгоцен. У једанаест часова доћи ће на клинику ноћни чувар. Видеће леш, тражиће га одмах код куће. Онда ће обавестити полицију. За то је довољно пет минута.

Полиција, разуме се, неће оклевати. Он је прогоњен човек. Обавештене су већ све железничке станице, сва пристаништа, сви аеродроми. Али Лекран је израчунао да ће у Амстердаму, ако буде имао среће, бити довољно десет минута да ускочи у такси и јурне на пристаниште. А кад се укрца за Аустралију...

Марније нагну главу и погледа укочено велика светла крила авиона. Под њима, у великим резервоарима, налази се бензин. Довољна је само једна варница и да сав тај бензин постане динамит. Једна варница и авион би се претворило у урлајућу пламену буктињу. И тада би било још милион и милион варница.

Марније је знао да би атерирање на трбух кад се труп авиона креће брзином од 90 километара на сат, изазвало трење и загревање услед чега би сноп варница сукнуо право под крила. Упркос својој хладнокрвности, главни пилот осети како га чудно узбуђење стезе за грло. Он склопи очи за тренутак и стисну зубе...

Ж. Л. Дибоса, који је седео у првој фотељи, одмах иза пилотске кабине, исто тако се врзео бензин по глави. Он је контролисао тржиште петролеја у Европи. Богатство му се ценило на стотине милиона. Петролеј му је дао све што човек може зажелети, чак и у најчуднијим сновима. Није било ствари коју он није могао да купи. Он је то знао и то га је плашило. За једног смртог, то је било превисше.

По глави су му се од јутра до мрака мотале цифре, котиране вредности, дивиденде, рекламе и тактички трикови у борби против других магната. И сада журлио је кроз ноћ на један састанак велике групе акционара који ће се одржати у тајности. Ни минут се не сме изгубити. Скупштина почиње у осам и ако не стигне на време, многи ће гласати против њега...

Марније погледа Лисјену. Била је врло бледа, наслоњена на врата кабине.

— Само ми ви можете помоћи, мала. Ниједан путник не сме дознати каква нам опасност прети.

— Зашто ми то нисте раније рекли?

Она се више није трудила да сакрије нежност коју је већ месецима према њему гајила. Можда ће заједно умрети... Није више имала стида да погледа то обожавамо лице, које је од једном постало благо, блиско, човечно...

— Зашто да вас унапред плашим. Биће вам потребна сва ваша храброст, Лисјена.

Први пут је ословио именом.

— Све сте разумели? Покушају једном или двапут да гикирам, не би ли се точкови ослободили, али не верујем да ћу успети. Покупите све јастуке и покриваче и побацијте их на земљу. На тај начин ћемо донекле ублажити пад, јер не желим да се за време спуштања путници повреде. А сад, на посао...

— Добра срећа... Пјер...

Она избуди заспале путнике говорећи да су већ стигли. Све њихове јастуке и покриваче побаци на земљу.

Марније је говорио у микрофон:
— Ало... аеродром на видуку. Висина две хиљаде пет стотина. Спусти се у врију, угашеног мотора...

— Ало... Марније... Све је спремно, поље раскрчено. Само храбро...

Огромни авион поше се на висину од три хиљаде метара. Дохвати га снажна ваздушна струја. Поше се још на пет стотина. Марније климну главом Роберу. Мотор залаја, закашља се,

и више се ништа није чуло сем звлања ваздуха у крилима. Два човека изгледаше се узбуђено. Аеродром је био тачно испод њих.

Доктор Мишел Лекран задовољно се осмехну. Авион ће стићи на време. Први пут откако је почео да бежи његови пренапрегнати животи олабавише. За неколико минута јуриће у правцу пристаништа...

Ж. Л. Дибоса погледа аеродром и уздахну. Одлучна битка почиње. Он мора победити...

Стефан процеди кроз зубе псовку. Долазе неколико минута раније. Лолита је пустила његову руку. Да је имао још само четврт сата, избио би јој из главе помисао на развод.

Марније је држао крму стегнутим песницама. Видео је велику гомилу око аеродрома, аутомобиле, амбулантна кола с болничарима у белим огртачима. Све је било спремно.

Авион се сунуврати у понор. Ветар је урлао око трупа Два човека ослушкивала су забринуто како крцкају крила услед срашног отпора ваздуха. После пада са две хиљаде метара, Марније исправи машину и погледа табу с индикатором. Точкови су још били заглављени у својим лежиштима.

У кабини, четрнаест престапаних лица окретоше се Лисјени. Она се смењивала.

Очигледно нема никакве опасности кад се она смеје. Али тај пад, на овај лет у истом кругу... Имали су утисак да су се сурвали у бездан. Срце је стало, а глава као да хтеде да искочи из рамена.

Марније је задржао машину на 600 метара од земље и право над пољем концентричне кругове. Пажљиво је проучавао струјање ваздуха и правац ветра. Почео је лагано да се спушта...

Доктор Лекран погледа свој часовник. Десет минута у којима му је лежао спас беху протекли. У тој гомили сигурно има агената, који носе налог да га ухапсе. Он се дубоко завали у меку фотељу. Више га ништа није занимало...

Ж. Л. Дибоса се потпуно смирио. Седница је већ почела. Док стигне, биће већ све вршено. Он свакако више није председник...

Стефан рече Лолити:
— Спреми се драга на присилно атерирање. Нешто се морало догодити. Ти се не бојиш?

— Ох, Стефане... Јеси ли сигуран?
— Ђути, не бој се. Заједно смо. Нећеш ме више остављати, зар не?

Лолита дограби његову руку у своје мале дрхтаве шаке

— Опрости ми, била сам луда. Волим те, Стефане...

Марније се спусти тако ниско да је авион скоро додиривао кровове хангара. Реп се бесно праћало, као у рибче, да би смањивао брзину. Спустили су се још ниже, све ниже... Труп је скоро додиривао траву... Онда настаде лак тресак, али отпор ваздуха је био још јак и машина се диже за неколико сантиметара.

Онда реп загреба земљу начинивши огромну бразду. Трбух се вукао по земљи. Настаде хујање црне машине. Авион је скакакао, проињао се, а Марније, ухвативши се за ручицу, боррио се као демон да задржи огромну машину на земљи. Одједном, авион постаде непомичан...

Марније одахну из дна душе. Низ лице су му текле сузе, толико је борба била оторчена. Резервоари с бензином нису експлодирани. Авион је био читав.

Лисјена је помагала путницима да сићу. Полиција ухапси доктора Лекрана. Дибоса изиђе насмејан. Остајало му је још много новала да живи. Стефан и Лолита се удаљише прибијени једно уз друго. Једино је био незадовољан г. Јансен:

— Авион је задоцнио десет минута, а тај пилот изгледа да је полудео кад се спуштао... Жалићу се... Време је новац...

У том тренутку он сиће и виде да авион лежи на трбуху, при од прашице, сав угруван. Г. Јансену било је тада све јасно и он паде у невест.

Марније и Робер пођоше у бар. Били су жедни и ишли су сами. Лисјена није била довољно јака да их прати. Била је бледа и тетурала се...

Бегунац

ПИСАЦ = МАКС БОЛБЕХЕР

Кад је светлост која је допирала кроз прозорчић с решеткама толико замрла да на супротном зиду није више могао да распознаје цртеже и иницијале које су нашкробали његови претходници, човек који је убио Педра Гомеза приближи се вратима хелије окованим челиком.

— Хеј, шефе! — довикну он.
Тамничар застале пред хелијом.
— Имам нешто да вам кажем — рече затвореник.

Тамничар је већ био сасвим близу да види нејасан блесак кратког, тешког револвера упереног у њега.

— Окрените леђа вратима! — чу се заповеднички глас.

Послушавши затвореника, тамничар осети цев међу плешима.

— А сад откључај врата!

За тили час нестало је заробљениково оружје, а место њега тамничар је у леђима осетио своје сопствено. Онда кључеви зазвекташе и врата су била отворена.

Затвореник даде знак чувару да уђе са њим у хелију.

— Лежи на клупу. Њушку доле...

Тамничар послуша без речи. Дршка револвера снажно се спусти на његово теме.

Затвореник изиђе на улицу. Пред једном крчком стајала су везана четири коња. Он изабра једног снажног зеленог и за тили час се створи у седлу.

Небо се било разведрило и појавише се звезде. Пут којим је појахао водио је на југ. Јахао је целу ноћ. Кад је свануло, коњ није могао даље. Човек га изахао подаље од пута, иза неког стења и циновских кактусуса.

Док је лежао, није никога видео. Али у овој мексиканској пустињи било је извесних стубова. Он скрену с пута и обиђе један ранчо, пут кога су биле сироведене телефонске жице.

Предвече није имао среће. Кад се успео на један брежуљак, није ни приметно да се својом неопрезношћу опет приближио телефонским стубовима. И кад однекуд некоса прасну пушка, човек који је убио Педра Гомеза скоро заре нос коњу у гриву и снажно га ободје.

Пушка опет плану.

Бегунац се скотрља с коња у неки жарак обрастао високим шибљем. Тада поче полагано да пузи... Пушка се није више чула... Он се упуту југу кроз честар... У сутону се на западу оцртавала циновска прилика неке планине, налик на згрчену мачку.

Лево раме које га је у почетку само тинтало, поче да га боли. Низ рукав му је цурила крв. Застао је да причврсти завој на рани која се услед пада с коња отворила.

Увидео је своју погрешку. У близини су свакако била насеља. Мора да је о његовом бекству већ јављено. Рана га је очајнички болела. Даље више није могао. Осврнуо се...

Мрак је био већ давно пао...

*

Тетурајући се с последњим напором, убица Педра Гомеза ухвати се за зид и привуче осветљеном прозору. Кроз окно видео је жену и дечака. Седели су на постељи.

Дечаково лице пребеледе кад човек отвори врата и уђе тешким кораком, искривљених усана од бола. Али на женином мирном лицу није се ни црта променила. У њеним потамнелим очима није било ни страха ни радозналости.

Бегунац је још за тренутак стајао без речи, кратак, плехат, прашљив и окрвављен. Поглед му прелете одајом. Видео је два мушка капута обешена на зиду, један сто у средини, неколико столица, један кофер.

Он закорачи кухињским вратима. У кухињи није било никога.

— Где вам је муж?

— Отишао.

— Куда.

— Не знам.

— Кад ће се вратити?

— Неће, се никад вратити.

Безбојни женски глас збунио је бегунаца. Он погледа скамењеног дечака и грмну:

— Шта то значи?

— Значи да му је досадило код куће. Он се замислено уједе за усну.

— Дајте ми нешто да поједем.

Она пође у кухињу без речи. Бегунац гурну дечака за њом, испречивши се на вратима док му је она кувала кафу и пекла палачинке. Тада се вратише у собу.

— Нико, већ шест или седам недеља.

— Где је најближи телефон?

— Осам или девет миља одавде.

Кад му је превила рану, он се диже с напором, приђе столу и отвори фијоке. У њима је нашао један револвер. Иза одела на зиду висила је пушка. Бегунац подиже с постеље два покривача. У ходу се заносио.

— Идем да спавам — рече он. — Лећи ћу у шталу. Ако се вратим и не затекнем некога овде, оно друго ће зло да се проведе.

Човек поче облапорно да једе, не скидајући погледа са прозора, врата, детета и жене. Она одједном устаде.

— Ви сте рањени. Рана крвари. Допустите да је превијем.

Његове очи, отежале од умора, посматрале су је подозриво. Онда се бегунац завали у столицу и откри рану од куршума док је жена отишла по воду и завоје.

— Није вас нико скоро обилазио?

— Ако се појави неки странац, кунем се да ћу вас пробудити пре но што вас види — одговори она.

— Убио сам човека у Сан Цингу прошле недеље. Знао се Педро Гомез, рекоше ми. Али то је био поштен двобој. Он ме је погодио у раме, пре но што сам га оборно. Сад немам, ипак, чему да се надам. А не желим да ме обесе. Овде нећу дуго остати, али док сам ту...

Покајница

Усред пустих шума, удаљена, сама,
Лежи трошна, нема, црква покајница,
Задужбина кума из Вождових дана,
Заспала и хладна, остарела лица.

Дрвени кров јој је покрио снег бели,
Ретки су звуци са њеног звоника,
Све ређе стижу побожни и верни,
На молитву дугу старог свештеника.

Не чују се гласи из ниских конака,
Свуд самоћа влада језива и хладна,
Само небо плаче од јутра до мрака,
На чокоте голе прошлих винограда.

И док с виноградских високих јаблана,
Кроз латице беле шуме речи бајке,
О патњама тешким прохујалих дана
И сузама многим расплакано Мајке,

Крај натрулих греда, усред општег мира,
Окружена дахом вечитога сања,
Блиста стара слика вернога Пастира.

А кад север дуне са врх горе голе,
Кроз дрхтаје магле бресквинога грања,
Чује се како грешне душе моле.

Велика Плана

Љубиша М. Арсић

Он је погледа претећи и изиђе напоље. Опруживши се у сени, с револвером у руци, он заспа.

*

Кад се пробудио, падала је киша. Жена је спремаола собу. Имала је другу, чисту хаљину, а коса јој је била зачешљана. Изгледала је млада, упркос траговима брига и тешког рада. Очи су јој некако биле светлије.

— Где је дечак? — прекиде је човек.

— На брду. Послала сам га да пази да се неко не приближи.

Он се одједном намршти. То му се није допадало. Изиђе напоље. Погледа врх брда кроз кишу. Тамо се назирала прилика дечака који је лежао под једним црвеним кедром, окренут истоку. Он се врати у кућу.

— Како раме? — упита она.

— Боље да ми спремите нешто за ждерање. Идем даље.

— Не лудујте — рече жена просто.

— Боље би било да останете док вам раме не оздрави.

— Још сам близу Сан Цинг.

— Нико вас неће тражити по овом блату и невренима. Сем тога, рана ће опет окренути на зло по овој киши.

Њен поглед сукоби се с његовим. Усне јој задрхташе, лице зарумене. Човек се наслони на врата и почеша по тљак дебелим палцем.

— Можда сте у праву — рече он на послетку.

Посматрао је стојећи и даље ослоњен. А она узме једну плаву кошуљу, капут са зида и чакшире и пар покула које су стајале у углу. Све то пренесе у кухињу. Он уђе за њом и, кад је изишла, затворивши врата за собом, он поче да се скида и пере.

Жена у соби га је занимала. Он се двапут прикрадао посматрајући је крипом кроз кључаоницу. Везла је, седећи на постељи, не окрећући главу.

Био је готов с прањем. Кад је завукао једну ногу у чакшире које му је жена дала, он чак како споља врата шкрипнуше. Десном руком дограби револвер и принуђа се вратима вукући чакшире за собом. Прибивши се уза зид он провире кроз кључаоницу.

У соби, пред затвореним вратима, стајао је младић на чијем се гуменом кишном огртачу пресијавала вода. У рукама је држао пушку чије су две цеви, као два зла ока, биле уперене у врата иза којих је био бегунац.

У истом тренутку шкрипнуше једна мала врата која су из кухиње водила напоље.

— Руке у вис!

Бегунац се пагло окрете запрепаћен појавом новог непријатеља.

Два револвера праснуше у исти мах. Али бегунчева нога, кад се он окренуо, запетљала се у чакшире, тако да је пао на колена кад су револвери припудали.

Његов куршум прошао је поред рамена човека на малим вратима. А куршум овога за длаку прозујао поред бегунчеве главе. Треснувши на колена, бегунац опет отвори ватру. Човек на вратима се зануха. У истом тренутку с других врата грмну пушка.

Бегунац се пропе, зататура и паде на под ухвативши се за бедро.

— Да ли те је погодио, Пабло?

— Само окрзнуо. Али ти си му пресудио, Алфирио.

— Изгледа да је готов.

У том тренутку уђе жена.

— Где је мали? — упита она.

— Ништа не брините, гђо Гомез — умри је Пабло. — Код мене је, пошто је мало озебао трчећи кроз блато и кишу. Сутра ћу га довести.

Човек који је лежао на поду помаче се. Они видеше да су му очи отворене. Жена и Алфирио клекоше поред њега да виде да ли је озбиљно повређен, али он само махну руком.

— Није потребно — шапну. — Ионако ћу брзо.

Онда подиже црвене дивље очи и потражи жену.

— Ви сте жена... Педра Гомеза... кога сам ја... — промуца он, а речи му се загушише у грлу.

— Да, рече она, готово правдајући се.

Човек који је убио Педра Гомеза окрену главу и стегну вилице у болном грчу.

— Сјајна девојка — шапну он и издахну.

Нисам је више видео

МИШЕ = Ж. МИКИЋ

Скоро сваки дан, идући кући после ручка, свраћао сам у једну постластичарницу на углу улице у којој сам станао. Седао сам увек ва сто у углу према каси за којом је било једно девојче косе као арело жито и очију тамно плавих, чији је глас био чист као кристал и осмех звонак. И док сам полагано грицао своје колаче гледао сам је нетремице и погледом крао њен лик који сам односио са собом. Да ли сам био у њу заљубљен? Не, још не, али сам био на путу да се заљубим. И само је случај хтео другачије...

Никада до тада нисам с њом проговорно ни једну реч. Нисам имао смелости, као други, да јој се насмешим, да јој рекнем понешто, и да се бар за тренутак наслоним на руб њеног бокса. И не сећам се како је то почело. Једно другом ухватили смо поглед, измењали смо осмехе, прве речи. Онда сам се увек, плаћајући колаче, наслањао на њено седиште, разговарао подуже и гледао изблиза у њене плаве очи.

Једно после подне, када у радњи није било скоро никога, и када је она, завањена у столицу, кроз излог посматрала свет који је врвело улицом, пришао сам јој скоро стидећи се и држећи у руци две улазнице, замолио да те вечери пође са мном у биоскоп. Боже, како ме је само погледала. Њене плаве очи биле су пуне чуђења и страха, уснице су јој подрхтавале.

— Не! не! рекла је плахо и затресла својом златном косом.

— Зашто? — питао сам је. — Зар немате поверења у мене, или можда ради обзира?... муцао сам, молио и гледао сам је преклињући очима.

Дуго сам је наговарао. Она је одбијала све моје сумње, мој позив био јој је угодан, радо би пошла са мном, рекла је, али је на крају ипак затресла главом: не!

НОЋ БУБЕЊА

ПИШЕ: ВЕРА ГРЕГОРИЋ

Грага другарице, „Нећеш ми веровати ако ти испричам један необичан доживљај. То јест, то у ствари и није необично; шта више, једва би некоме могло да значи доживљај, али за мене је стварно необична пустоловина. Ми-слићеш да сам луда када ти поверим да сам се застидела, не неког човека, не неког бића, већ једне ноћи...

„Смеј се колико хоћеш, ругај ми се, али догађај је необичан. Учинило ми се да је сама ноћ неко живо биће, да се притајило, да ме целу провиди, да све моје тајне сазнаје, све моје жеље разголаћује. Укратко, застидела сам се ноћи, јер никога није ту ни било него нас две, ноћ и ја...

Видиш, драга моја, ја сам, као и ти,

У бесане ноћи

Мирисна и топла, као тело жене,
Још влада ноћ меким и тихим;
Плам свеће баца бледе сене
и од мог даха благо се виха...

Сломљена тугом, без гласа и моћи,
са клонулом главом над писмима Твојим,
чисте, ко светлост звезда у овој ноћи,
блистају сузе у очима мојим.

Знам да и Теби, у часове дуге
бесаних ноћи, кроз таму што гуши,
блудни поглед очаја и туге —
рефлекси патњи у нежној Ти души.

О, буди јак и храбро испи горчину
— то није прва ни последња чаша —
а сунце мора једном да победу тмину!
Такав је живот — таква је судба наша...

... Још влада ноћ меким и тихим;
Плам свеће баца бледе сене
и од мог даха благо се виха...

Мара Раиковић,
ученица Средње техничке школе

— Ако дођем, рекла је, бојим се да ће се разочарати.

— Разочарати?! Не, бићу срећан. Ако не дођете, бићу разочаран.

И... пристала је. Уздахнула је, у очима јој није било радости, али је ипак пристала.

Седам сати. Чекао сам је пређ биоскопом. Свет је већ улазио. Кроз отворена врата дворане чула се музика. А ве још нема. Да ли ће доћи? Гледао сам у правцу одакле је требало да се појави. Тражио сам погледом међу пролазницима једно хитро девојче светле носе које ми је јурило у сусрет. Али је нисам видео. Одједном, неко ме је дохватио за руку. Окренуо сам се нагло и спазно њу. Дошло ми је да вриснем од радости, да је загрлим на сред улице и... задрхта ми рука кад она премести штап из десне у леву да би се са мном руковала.

— Разочарани?

— Молим? Ах, шта вам пада на памет? Идем.

Пошли смо кроз хол. Она се у ходу пагњала на једну страну, а при сваком кораку њена лева нога у протези шкриннула би као неподмазана осовина. Када смо ушли у дворану био је већ мрак. Рекламе на платну пратила је тиха музика.

Гледали смо филм и ћутећи држали се за руке. Шта сам могао рећи? Да ли сам могао да јој причам нешто весело или да је тешим. И на путу до њене куће нисмо говорили много: о филму, о лепој ноћи...

Никада више нисам свратио у њену постластичарницу. Никада је више нисам видео. Да ли сам заиста био разочаран? Не, то није права реч. Ја сам је жалио. Моје сажаљење било је јаче од симпатије. А да ли је она смела да осети? Не! Боље је да она мене презире, него да осети колико је жалим...

уста су се сама од себе отварала, појаве шириле, мириси упијали, тишина силазила у дно срца и као да је тамо дирнула... не анам шта, али нешто врло, врло осетљиво, нешто што је истовремено и опијало и болело, неки диван отровни цвет који је тамо изникао, а кога догле нисам била свесна....

„Не, не, то није било болестан занос. Била сам сасвим свесна. Нешто се снажно у мени претргло, пробило из дубине, као кад из пулољка пробије цвет. Нешто сам осетила тако моћно да ми своје уздахе, ми сузе, ми покрете веше нисам осећала. Било је то јаче од свега, баш зато што се није могло ничим описати, ничим ограничити, а још мање задржати. И то је било толико опојно да не бих дала у том моменту то осећање ни за шта на свету. Притворила сам очи, уживала, пратила топлоту која ме је прожимала до последње ћелије. У тој опијености осетила сам саму себе, осетила да сам престала бити дете, да моје девојаштво напустило, да са њим долазе толике слатке тајне, да је лепота ове ноћи прва коју доживљујем, да је та прва тајна накренила друге, нове, садржане у новим жељама, догле никада неизраженим, и да све у мени припрема се да те жеље дочека остварење, јер то су тренутци среће... И тада сам одједном кроз ту опојност осетила шта желим, како желим, осетила да је та жеља бескрајно смела и... да ли да кажем?... Да, била је таква да сам се осетила као... обемчанђена. И тада се одједном нешто у ноћи помало, лишће свуда на гранама замуштало, травке замутеле, бубе прошетале, славуји се вратили на гране и безочно ми заврјали, ветар се прошетао кроз моју косу, месец пригушено насмејао, звезде намитивале својим тихим шерељудима... све ми је говорило: „Ха, драга моја, знамо ми шта си хтела, шта хоћеш, шта желиш и зашто баш то желиш...“ И силно сам се застидела.

„Да, ти то не можеш да разумеш. Природа је, као неко живо биће, дејствовала на мене, покренула најинтимније жеље у мени, извукла најдубља осећања. И, како да ти кажем, нисам веровала да ме то природа толико опија, а опијајући да ме провиди кроз до најтајнијих мојих мисли, па најзад да ми саопштава како зна све што ја мислим и шта желим. Не изгледа ли то као да те ухватише у некој краји, или некој лажји? Морала сам се застидети. Била сам као обажена. Нисам могла ни да слутиш да је природа до те мере саучесник у нашим буђењима...

„Не, не, није то био сан. Била сам румена од стида, образи су ми горели, уста се стезала до боли. Бежала сам из те ноћи, брзо, што сам брже могла. И тек кад сам доцкан омет дошла кући, међу зидове из чијих рупа провирује

прашњави бршљан наткриљујући бокор ружа што мирину на бензин, тек тада сам осетила неку сигурност. Али, истовремено сам и жалила за оним блаженством које сам у оној свежој, правој ноћи осетила над травњацима, у оној ноћи која ми је бојански пробудила дечије срце.

„Не разумем? Од тога тренутка знам како изгледа срећа...“

Савети НАШЕГ ЛЕКАРА

Треба ли водити крајњике?

Има особа које врло често пате од крајњика и то било да болују само од њиховог обичног запаљења (када они отеку, постају црвени и боле, нарочито при гутању) било од гнојног запаљења (ангина, са белним тачкама на крајњцима). Већ сама чињеница да оне често болују од крајњика, за њих је непријатна, а осим тога доказује да су такви крајњци слабије отпорни и лакше изложени инфекцији.

Данас је у медицини, на основу великог искуства, са сигурношћу утврђено да поједине болести настају као последица оболења крајњика. Врло често се догађа да нека особа, или још чешће дете, болује од крајњика и на то се не обраћа довољна пажња. Боже мој! Толико деце и толико света болује од крајњика на ништа! Али догоди се да неколико дана, или и недеља после једног таквог запаљења крајњика, дете добије високу температуру и тузи се на болове у зглобовима, прво појединим, а затим постепено у свима. Када се ти зглобови погледају види се да су отечени, црвени и осети се, под руком, да су топли. Другим речима дете је добило акутно реуматично запаљење зглобова. По неки пут родитељи и ову болест не схвате озбиљно. Зглобови боле, па ће и проћи! Можда зовну једанпут или два лекара, или га уопште не позову. Дете држе неко време у постели, а чим му буде боље пуште га да устане, да изази, а евентуално и у школу. Тек после шест месеци или годину дана, неки пут и доцније, они примете, или се дете само пожали, да се брзо задиха при трчању или ходању или при игри. Временом то постаје све јаче. Тада се родитељи већ морају да обрате лекару који може да утврди срчану ману као последицу реуматичног оболења зглобова. И та се мана онда не може више никада потпуно да излечи, него може добрим лечењем и пажљивом негом толико да залечи да дете може да води колико-толико нормалан живот. Али дете никада неће бити потпуно здраво. И све то само као последица оболелих крајњика!

Не само реуматично запаљење зглобова, не само срчана мана, него и акутно запаљење бубрега, запаљење жучног и мокраћног мехура, запаљење бубрежне карлице, запаљење желудачне слузокоже и још друге болести могу наступити као последица оболења она два мала органа, велика као два бадема (истина могу бити и већи!) која се налазе у грлу и која могу скривати мноштво заразних клица које данас или сутра, неочекивано и подмукло, изазову неку тешку болест.

Па када се све то зна и када се зна да је и операција (вађење) крајњика један релативно лак и безопасан хируршки подухват, настаје питање: зашто толико света болује од крајњика и зашто велики проценат од тих болесника добије неку компликацију од које се доцније тешко лечи? Одговор је прост. Прво због тога што још и данас маса људи не зна какве све последице могу да изазову честа оболења крајњика. Друго: велики број таквих болесника, и поред изричног саветовања лекара да вадити крајњике, не сме то да чини, јер се плаши операције и јер има разних предрасуда (као напр.: да човек не може да живи без крајњика; да их природа не би створила да су непотребни — као да је природа све паметно створила! — да ће после тога још више боловати; да старијима не треба водити крајњике, јер може настати компликација итд.). Међутим све су то бесмислице. Тачно је да не треба ићи тако далеко — као што неки предлажу! — да се свој леци вале крајњичи били они здрави или болесни. Али је исто тако тачно да ако лекар утврди да су крајњичи болесни и да од њих прети или се већ створила нека компликација, треба их оперисати, јер и под претпоставком да они за нешто користе, то може бити само док су здрави. Др. С.

Код ветеринара

1) Као прави пацијент овај сучјак стрпљиво чека у ветеринарској чекаоници да на њега дође ред. Само специјалист је кадар да му помогне.

2) Са много поверења гледа Цеки како му „чика доктор“ пресија ноге.

3) Вађење зуба није код пса пријатна операција. Зато је ова пудлица направила тако кисело лице.

4) Ветеринарски институт има и мали Рентген-апарат. Помоћу њега утврђено је да је ова куца забуном прогутала — ексер.

(Fotos: Europäische Korrespondenzen)

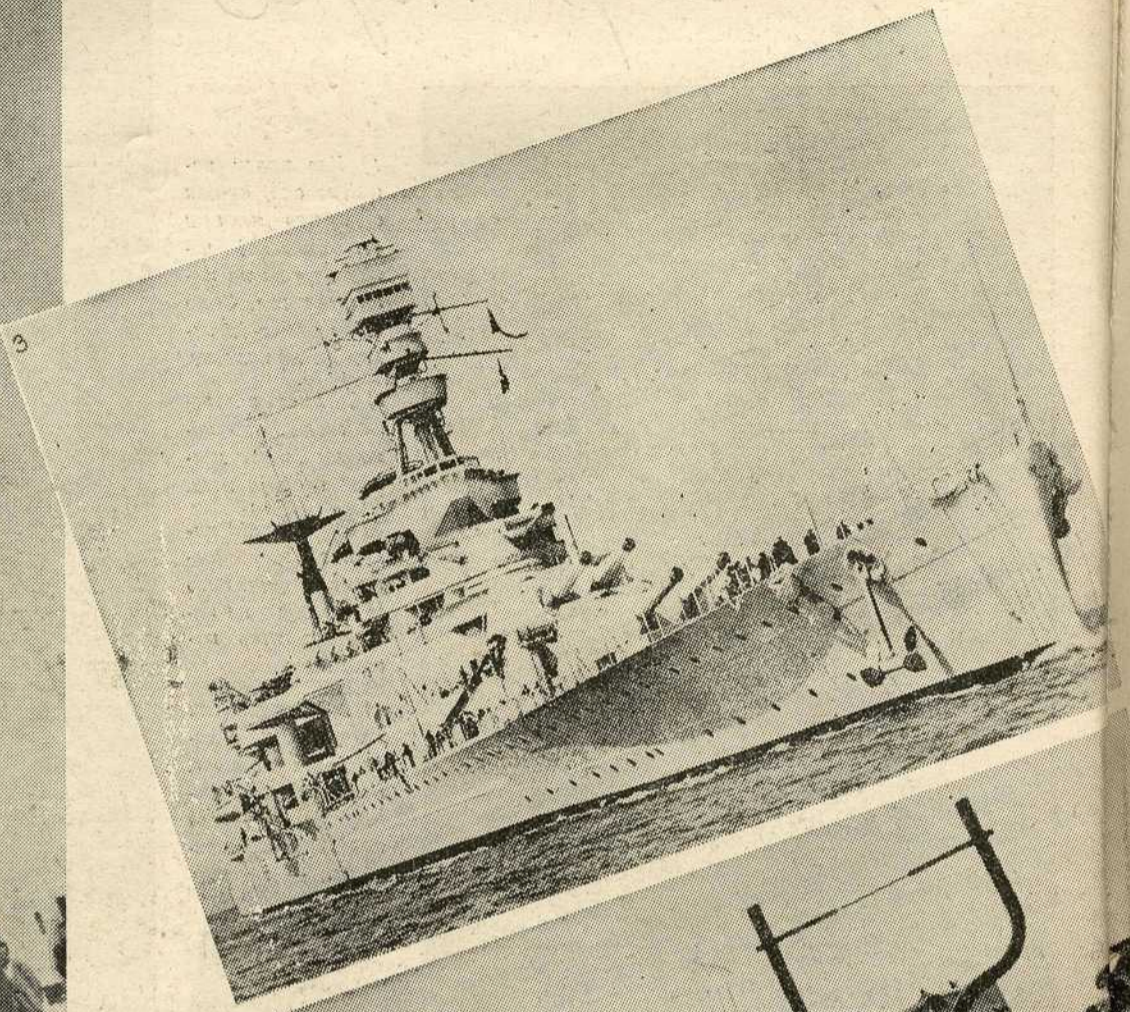
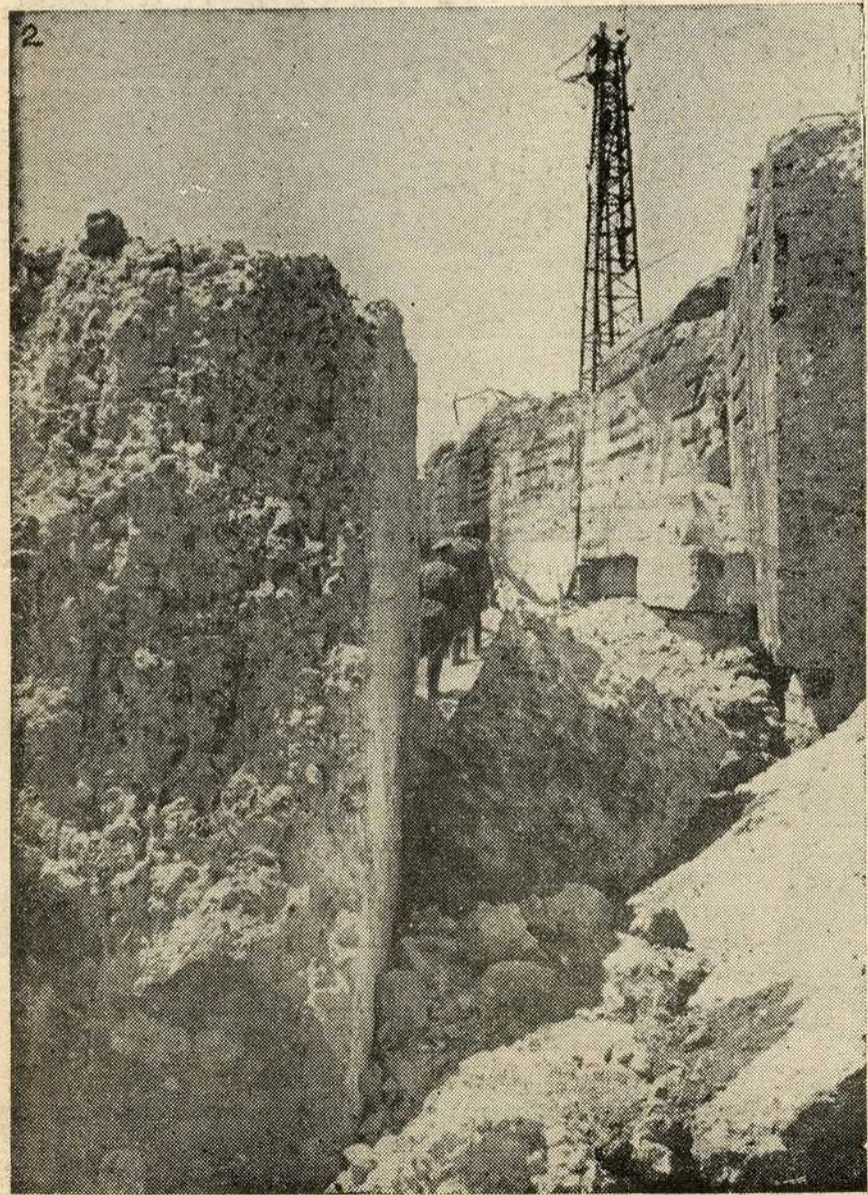

Наша четириножна пријатељи не умеју да говоре и према томе не могу да кажу кад их шта боли. Они су упућени једино на човекову увиђавност и пажњу. По степену пажње једног народа према животињама оцењује се и степен његове културе. У Немачкој је заштита животиња на високом степену. Поред многобројних друштава за заштиту животиња постоје и законски прописи који воде бригу о нашим четириножним пријатељима. Није ту у питању само сентименталност него и осећање одговорности према створењу које је поверено човековој пажњи, једна морална обавеза према слабијем створу.

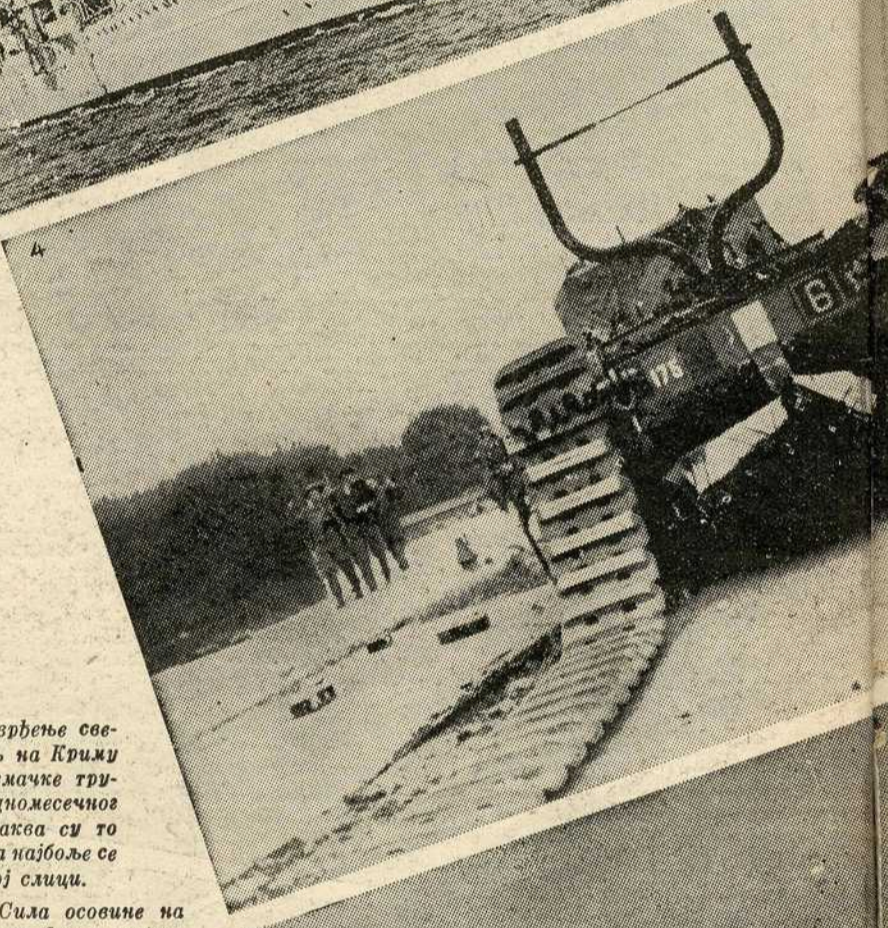
У свакој већој вароши Рајха постоје данас заводи за лечење и неговање болесних кућних и домаћих животиња. Те заводе издржавају велика удружења за заштиту животиња, а уживају и помоћ државе. У њима налазе склониште како бескућне тако и оне животиње чији су власници на путу. Поред тога у тим заводима постоје саветовалишта и амбуланте за болесне животиње. Амбуланте имају најмодерније уређење. Ту је шеф — ветеринар. Он врши прегледе, оперише, превиија, даје савете, у кратко речено, врши велику и многострану праксу. У амбуланте долазе као пацијенти не само мачке и пси, него и све животиње које људи држе било из користи било из љубави према животињама. Многи од ових завода имају чак и мале Рентген-апарате, потребне за испитивање здравственог стања наших четириножних пријатеља који не умеју да говоре.

1) Немачке подморнице потопиле су у току прошле године преко 20 милиона тона непријатељског бродовља и тиме опасно угрозили саобраћајне везе непријатеља. Сила осовине и његове путеве довоза

б) И поред жестоког бољшевичког отпора који иде до самоуништења немачке групе су 24 кварта у Стаљинграду. Сама варош са највећим индустријама за наоружање у Савезној Русији скоро потпуно је разрушена и Немци контролишу саобраћај на највећој руској реци Волги преко 20 милиона тона годишње.

2) Најјаче утврђење света Севастопољ на Криму заузеле су немачке групе после једномесечног нападања. Каква су то утврђења била најбоље се види на нашој слици.

3) Савезник Сила осовине на Далеком Истоку, Јапан, постигао је у прошлој години огромне победе. После уништења америчке флоте у Перл Харбуру Јапан је заузео Филипине, Хонконг, Малају заједно са највећим ратним упориштем Британаца Сингапуром, Бурми и, пошто је извојевао неколико поморских битака у Тихом Океану, цело холандско колонијално царство. Слика приказује британски бојни брод „Репјулс“ који су заједно са „Принс оф Велсом“ потопили по цену сопственог живота жртвовама јапански авијатичари на источној обали Малајског полуострва.

4) Код Диепа, у месецу августу, покушали су Енглези да се искрцају по захтеву Стаљиновом, да би растеретили Источни фронт. Том приликом претрпели су велики пораз и теške губитке у људству и материјалу тако да после нису више покушавали искрцавање на европском континенту.

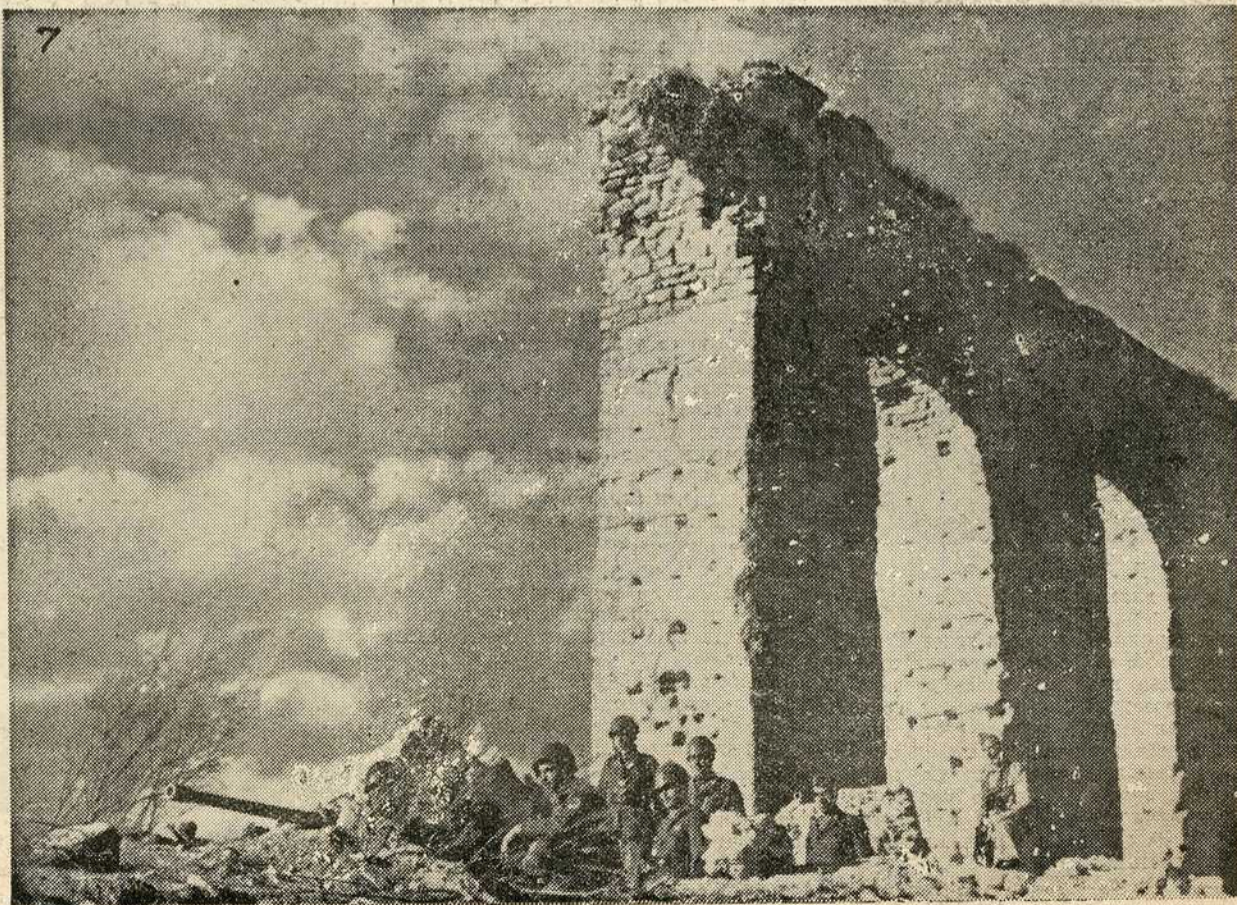

Ратни догађаји 1942

Ратна 1942 година протекла је у знаку великих победа Сила осовине како на копну тако на мору и у ваздуху. Имена као што су Севастопол, Диеп, Стаљинград, Сингапур, Тунис остаће записана крупним словима у историји ратних подвига. Подморнички рат чини засебно поглавље са крупним цифрама потапања непријатељског бродовља. Доносимо једну серију слика да се сетимо најзначајнијих ратних догађаја у прошлој 1942 години.

(Fotos: Belgrader Bildagentur)

5) У свом надирању на Кавказ немачке групе су узеле важне петролеумске изворе код Мајкопа и Пјачи-горска, пристаниште Новоросијск, највиши врх Кавказа Елбрус, пресекули два од три друма који воде преко кавкаских планина у Транскавказију.

7) После англо-америчког напада на северо-афричке колоније Француске немачке и италијанске групе су се искрцале у Тунису и тиме затвориле западни и источни део Средоземног Мора. Слика приказује противавионску одбрану осовинских савезника на рушевинама Картагине, недалеко од сароци Туниса.

Брана

— Живот и дело —

Брана Т. Цветковић, књижевник, песник, сликар и глумац, преминуо је 20. а сачуван 21 пр. м. у Београду, уз учешће великог броја књижевника, уметника, новинара и глумаца, као и знатног београдског грађанства.

Поводом четрдесетодневнице његове смрти доносимо неколико редова о његовом плодном стваралачком раду.

Брана Т. Цветковић рођен је 8 новембра 1875 године у Књажевцу. У Београду је завршио основну школу и реалку. Као ђак реалке ступао је у Народно позориште поред великошколаца. За све време успешно се бавио цртањем и сликањем као ђак великог нашег мајстора Ђоке Крстића. После завршене реалке отишао је као државни питомац у Минхен, на Академију ликовних уметности. У то време он се јавља чешће и као Браца-Брана у дечјем листу „Ласте“ као један од главних сарадника. Његови цртежи и стихови освежили су наше дечије листове. Поред „Ласте“, коју је у ствари

он сам уређивао, сарађивао је у „Младој Србадији“ и у „Зорици“. Листови „Флигенде Блетер“ и „Симплицисимум“ доносили су његове карикатуре. У Минхену је провео четири године на студијама, док је годишњи одмор употребио на путовањима по Немачкој, Италији и Швајцарској.

По повратку у Београд ступио је у Народно позориште као сликар и глумац, затим је после извесног инцидента оставио Народно позориште, и после незнатног лутања у путујућим и провинцијским позориштима отворио у Београду 1899 године своје „Бранино позориште“.

„Бранино позориште“ својом појавом, начином извођења и репертоаром било је новина за Београд и целу ондашњу Србију. Мала једночина комедија, соло сцена и весели преглед политичких догађаја, певан уз музичку пратњу, врло брзо су популарисали Брану. „Тропар“, доцније „Рапорт“, што је у ствари исто само обрнуто прочитано, певушили су сви. Поред „Рапорта“, који је износио политичке актуелности, његове стиховане слике „Кроз Београд“ са неким Нушићевим фелетонима из Бен-Акибе и данас чине сјајну хроничку Београда као вароши у стварању и сукобима његовог унутрашњег живота. Управник позоришта и глумац, писац и сликар, Брана је дао неколико класичних типова нашег паланачког миљеа. Његов Практикант, Риста Резервиста и други дуго ће живети, јер се атавистички преносе и битину у нашој средини.

Поред књижевног, сликарског и глумачког дара, Брана је један од ретко музички талентованих људи и његове музичке пародије „Артилерија Рустикана“, играна 500 пута пре рата, „Лена Јелена“, „Оперске лудорије“, као и многе друге музичке пратње за његове књижевно-позоришне производе, говоре о њему као музичком таленту.

Напоредо са овим стварањем, Брана је у своје време дао наш најбољи сатирично-хумористички лист „Сатир“ на коме су сарађивали Сремац, Брзак, Нушић, Милорад Митровић, Веља Миљковић и многи други. „Сатир“ је дао одличне карикатуре, епиграме, козерије и хумореске, и био је истинска и жива слика онога времена, нарави и људи.

После прошлог Светског рата Брана је био управник позоришта у Скопљу и Новом Саду, а затим, пошто је стављен у пензију, понова је отворио своје позориште које је радило све до 1929 године.

И поред свег обимног дела, Брана је штампао само неколико свезака „Кроз Београд“, три књиге „Бранине приче“ и збирку стихова „Брана за децу“.

Књижевно-уметничка врста има онолико вредности, уколико је представљају и носе даровити људи. И, ако један књижевни род или уметнички правац наткрили други, значи да његови

представници носе јаку животну снагу и велику обдареност. И за Брану може се рећи једна животна истина. У своме раду, он је дао пуну меру. И за његово развијање и његов успон мала је, можда, наша средина. Да је он био париски, берлински или бечки писац, сликар и глумац био би богат и славан. У нашој средини он се развијао упоредо са културним подизањем земље. И да би био разумљив средини, из које је прпео сав свој материјал а коју је немилосрдно шибао кад је то заслужијавала, он је, можда, у многоме остао разбијен и разбацан. У младом друштву културни радници, књижевници и уметници, ма да дају пуну меру, остају, често, само израђивачи нове културе. Ма колико били истински даровити, они су само свилене нити у изаткава-

њу општих културних прегнућа. Они чине један ланац на који се надовежују нови нараштаји, нове идеје и нова стремљења.

Појава Бране Цветковића, писца, сликара и глумца значила је у нашој средини пуно открићење. Он је многим радницима дао нове облике. Његов епиграм, хумореска, цртеж и карикатура маркантно су означавали време, појаву и прилике. Целокупно његово дело, мерено и строгим критичарским мерилима и остављено времену као најнепристраснијем судији, представља и значи крупан допринос у подизању српске културе, а поглавито у стварању и развијању ведро хумористичног позоришта, чији је он не само творац него до сада и најплоднији писац и најизразитији глумац. — С.

Материце у дому слепих девојака

У Дому слепих девојака на Гундулићевом венцу, било је у прошлу недељу опет живо... Зрачак среће и радости испунио је још једном душе тих несрећних бића што живе у вечном мраку... Биле су Материце... Племените Српкиње, из одбора госпођа који и у овим тешким временима брине родитељски њихову бригу, потрудиле су се да из сопствених њихових сретстава дочарају тај празник и својим питомицама...

Мала интимна свечаност обележила је тај дан...

Племените госпође уложиле су и много труда и много средстава и љубави да тога дана што присније њихове драге девојке осете мало животне радости, да их што верније врате негдашњем срећном детињству...

Предвече, био је постављен сто с топлим чајем и разним послужењем. Интимни круг госпођа и гостију био је већ на окупу. Тада су питомице извеле концертни мали програм: клавир и неколико изванредно лепо отпеваних песама. Потом је најмлађа питомица,

лица на којем је блистала срећа пришла, спустила се на колена и једном врхом везала потпретседницу гђу Радовановић (у одсуству болесне председнице Одбора). Да би се одрешила госпођа је свакој питомици редом пружила по једну кесичу пуну разних поклонина... А, онда је настало право весеље... Певало се, играла српска кола...

У том радосном расположењу туђа је била ишчезла из овог тихог Дома... Место ње, када је прохујао тај њихов срећни дан, душе питомица испунила је дубока захвалност што је осећају према племенитим госпођама и што је осећају према својим многобројним дародавцима што их се и данас сећају, што им и данас пружају руку пуног милосрђа... На починак свака од тих несрећних судбина понела је у срцу, када је пошла, ту истинску захвалност, коју је тако узбудљиво и толико од срца исказала у име својих другарица — слепих девојака, једна од њих, на почетку ове свечаности у своме здравном говору...

„Каплар Милоје“

У понедељак, 4 јануара о. г., приказује се први пут на Коларчевом универзитету „Каплар Милоје“, музичка драма с певањем у 5 чинова, који је по комаду од Димонара и д'Енерија написао Бранислав Ђ. Нушић. Насловну улогу тумачи г. Јован Јеремић, управник позоришта „Србозар“. Ова романтична драма доживела је на свима на-

Г. Јован Јеремић
у улози каплар-Милоја

шним позорицима огroman успех. Ретко је који писац успео да успостави толико интиман контакт између гледалаца и позорнице, као што је успео Бранислав Нушић у овој својој представи у опреми г. Јеремића, врло успешно изведена. Музичке тачке у драми је изводио оркестар под управом г. Богдана Милојевића. Улогу владу вели-

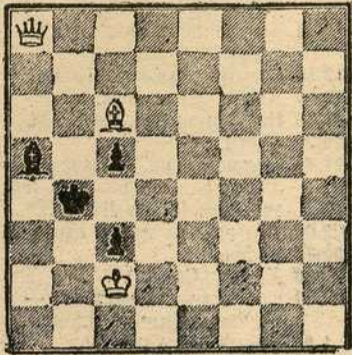

Питомица Живојарка Аврамовић везује у име својих колегица, гђу Радовановић, потпретседницу дома.

(Снимци: А. Симић 1, „Мироч“ 1 и приватна својина 1)

ПРОБЛЕМ БР. 1
Е. Карпентер

Бели вуче и даје црноме мат у два покрета.

Решење проблема број 52 (Драгољуба Бојковића): 1) Тd4-d6!

ЈЕДАНАЕСТИ НА ТУРНИРУ

Неки шахиста враћао се с нашег националног аматерског турнира врло разочаран: надао се да буде први, а доbio тек једанаесто место. До њега у купцу седео је неки угледни фудбалер, који се дуго узалуд трудио да са непризнатим шаховским матадором отпочне разговор. На поновљено питање шахиста одговори:

- Враћам се са утакмице!
- Тако?! - би мило фудбалеру што је коначно успостављен разговор. - А како сте прошли?
- Слабо! Био сам једанаести.
- Једанаести? Па шта сте тамо би-

ли? Сигурно ваљда голман, па се сада секирате због проунутиених лопти!
- Још горе него то! - одговори ожалаштени шахиста. - Пропуштао сам матове!

ПАРТИЈА ШАХОВСКОГ АУТОМАТА

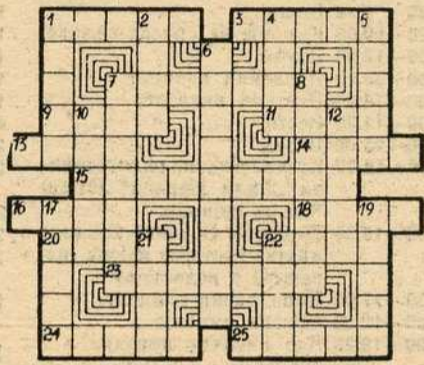
Бели: Аутомат. - Црни: Аматер.
1) e2-e4, e7-e5; 2) Sg1-f3, Sb8-c6; 3) d2-d4, e5:d4; 4) Sf3:d4, Dd8-h4; 5) Sd4-f3, Dh4:e4+; 6) Lf1-e2, d7-d5; 7) 0-0, Lc8-e6; 8) Sb1-c3, De4-f5; 9) Le2-b5, Sg8-e7; 10) Sf3-d4, Df5-g6; 11) f2-f4, f7-f5; 12) Tf1-e1, Le6-d7; 13) Sc3:d5, 0-0-0; 14) Lb5:c6, Se7:c6; 15) Sd4-b5, Lf8-c5+; 16) Lc1-e3, Ld7-e6; 17) Sb5:c7, Lc5:e3+; 18) Te1:e3, Le6:d5; 19) Sc7:d5, Dg6-f7; 20) c2-c4, Th8-e8; 21) Te3-a3, Kc8-b8; 22) Ta1-b1, Df7-f8; 23) b2-b4, Sc6:b4; 24) Dd1-d4, Sb4-c6; 25) Tb1:b7+! Kb8:b7; 26) Ta3:a7+, Sc6:a7; 27) Dd4-b6+, Kb7-a8; 28) Sd5-c7 mat.

Ову партију одиграо је чувени некада шаховски аутомат, који је начинио барон фон Кемпелен. Аутомат је претстављао Турчина како седи за неким високим сандуком на коме беше постављен шах. Мисли се да је у аутомату био скривен неки мајстор. Међу осталима аутомат је играо са Фридрихом Великим и Наполеоном.

ВАРИЈАНТЕ У ШАХУ

Број комбинација у шаховској игри већ после првих покрета је толики, да је потпуно немогуће учење свих варијаната напамет. Неки истакнути математичар је израчунао да после прва четири покрета број варијаната износи укупно 318 милијарди, 979 милиона и 584 хиљаде. Из овога се види да знање варијаната не може бити довољно да би се унапред осигурало преимућство у игри. Отварање партије треба играти са разумевањем и познавати основне принципе. Многи неуспешни, међутим, мисле да главну улогу у шаху има памћење варијаната.

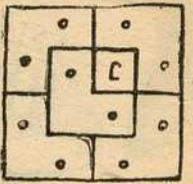
- 0 - Колико је од сунца удаљена планета Меркур, а колико Нептун?
- 10 - Која је најмања планета, а која највећа?
- 11 - Да ли је пречник Сунца већи од пречника путање коју месец описује на свом путу око Земље?
- 12 - Ко је био Дедал?
- 13 - Да ли је когод носио титулу јерусалимског краља?
- 14 - Шта су пагоде?
- 15 - Каква је то била Грчка патра?
- 16 - Када је и одакле донета прва мула у Европу?
- 17 - Чиме се храни комарац?
- 18 - Да ли су били ретки велки људи који су имали разне телесне недостатке?
- 19 - Да ли лужевн имају добар вид?
- 20 - Каква је то мумска пшеница?

Хоризонтално: 1) Првени полски цвет. 3) Проба. 7) Овај који има игон за паљевином. 9) Безбојан гас. 11) Кнша. 13) Живо-тнива. 14) Овај који се рве. 15) Сав. 16) Место где презими стока. 18) Без вредности. 20) Игра. 22) Парализован. 23) Багрем. 24) Страна света. 25) Провалија.
Вертикално: 1) Врста пите. 2) Цвет. 4) Жеља за делом. 5) Дебела жена. 6) Река у Србији. 7) Стражарење. 8) Анестезија. 10) Оно што је врело. 12) Заразно обољење углава уста. 17) Пуштати руку. 19) Откосна трава. 21) Прозорско стакло. 22) Брашно које се даје млинару.

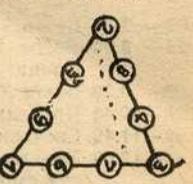
Одговор на „ДЕОБУ ПЛАПА“

Пошто сте већ вични у решавању таквих задатака, сигурни смо да сте га и сами правилно решили.

Одговор на „ЧАРОВНИ ТРОУГЛО“

Као што видите суге цифара на свакој страни троугла су исте и то 17.

Одговор на „ЈОШ НЕШТО О ГОДИНАМА“

Отац мора да има 59 година, син 39 година, а унука 19 година. Тако идуће године она ће имати 20 година, док њен отац буде имао 40, а деда 60.

Одговор на „ПАНЕ И ЈА“

Пане има 46 година, а ја 22 године.

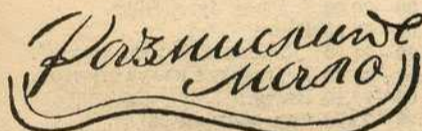
Одговор на „У МАГЛИ“

Ако је Јови потребно 30 секунди да пређе 200 метара, брзина којом он тера точак је 24 километара на сат.

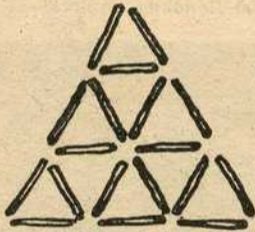
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОДГОВОРИ

- 1 - Алотропија је особина једног истог елемента да се јавља са битно различитим особинама (напр. угљеник, дијамант, графит, угаљ).
- 2 - Свирала бога Пана авала се Сиринге.
- 3 - Ванатске планине налазе се на југу Трансилванских Алпа. Највиши врх има 2.590 метара.
- 4 - Зраксике открио је немачки физичар Рентген (1845-1923). Ти се зраци зову и Рентгенови зраци.
- 5 - Марко Публије Виргил (70 до 19 год. пре Хр.) био је чувени римски песник из Андерса код Мантуе. Написао је епос „Енеиду“, идиле „Буколика“ и „Георгика“, поучне песме о пољопривреди и сточарству и др. Умро је на броду враћајући се из Грчке. а сачуван на Посидиту где се и данас показује његов гроб.
- 6 - Пастеризација је убијање бактерија у течностима. Течности загрејане на 60° Ц у затвореним судовима ослобађају се клица различитих болести.
- 7 - Гимноподи су босоноги калуђери.
- 8 - Озон је згуснути кисеоник тако да се збијају два атома (O3). У природи се налази у шумама после кише и грмљавине.
- 9 - Елеонора Дузе (1859-1924) италијанска чувена глумица била је највише позната по својим интерпретацијама Д’Аунцијевих комада.
- 10 - Драгољуб Павловић (1866-1920) био је историчар и професор Београдског универзитета. Написао је доста радова из нове српске историје. Драгољуб Павловић је такође имао и нашег сликара, чији су најпознатији радови пејзажи са солунског фронта.
- 11 - Есхил (525-456 пре Хр.) био је славни грчки писац трагедија. Главна су му дела: Персијанци, Оковани Прометеј и Трилогија Орестија.
- 12 - Доситеј Обрадовић живео је од 1742 до 1811.
- 13 - Златан пресек је подела једне дужи АВ тачком С, тако да се манио део, ређимо АС, односи према већем СВ, као већи део СВ према целој дужи АВ.
- 14 - Српске библиографије: Примери књижевности; Закони Стефана Душана и Васкрс државе српске су главна дела Стојана Новаковића (1842-1915).
- 15 - „Итнераријум Антонина“ је списак античких путева са назначењем градова, преноћишта, постаја и раздалјине између њих. Састављен је око 300 г. по Хр. У њему су означени и многи путеви који су у римско доба израђени у нашеј земљи.
- 16 - Хелмут Моитке (1800-1891) био је пруски генерал, победоносни војеновођа пруске и немачке војске у ратовима против Данске, Аустрије и Француске.
- 17 - Амвросије Јанковић био је сликар - иконописац из XVIII века, рођен око 1731 у Сечују.
- 18 - Реч „љилак“ има у нашем народу два значења: 1) у истрочној Србији значи: јоргован; 2) Велики елени миш.
- 19 - Пјер Камброн (1770-1842) био је француски генерал. Он је тај који је у битки код Ватерлоа одговорио непријатељима на позив на предају: „Гарда умире, али се не предаје!“
- 20 - Васељенски сабори су до сад држави: у Никеји (325), у Париграду (381), у Ефезу (431), у Халкедону (451), у Париграду (553), у Париграду (681), у Никеји (787), у Париграду (889), у Латрану (1123, 1139, 1179, 1215), у Лиону (1245), у Бечу (1311), у Констанци (1431), у Валу и Фиренти (1431-1449), у Латрану (1512) и у Тријенту (1545-1563).

ЧАРОВНИ ТРОУГЛО

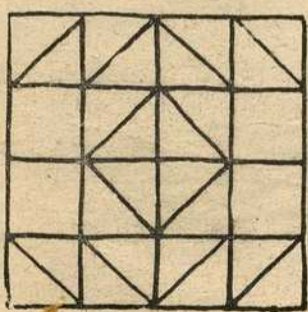

Распоредите осамнаест шибница онако као што вам наша слика приказује. Покушајте да, премештањем свега шест шибница добијете слику једне лене звезде.

Иако смо убеђени да ћете лако решити овај проблем, даћемо вам његово решење у идућем броју.

КВАДРАТИ У КВАДРАТУ

Колико има квадрата у овом квадрату?

Проверите број који ћете наћи с одговором који вам будемо дали у идућем броју, па ћете видети да ли сте наћи све квадрате.

У ЛОВУ

Миња и Ђока су пошли у лов на дивље патке.
Док Миња испали пет метка, Ђока испали свега три, али Миња обара једну патку на три испалена метка, док Ђока обара једну патку на два испалена метка. Можете ли нам рећи колико ће патака оборити Миња, када Ђока буде промашио тридесет шести хитац.

УЈКА ПАЈА И МАЛА ЛЕЛА

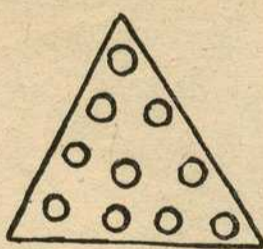
- Ујко, колико имаш година? пита мала Лела.
- Имам четири пута толико година колико ти имаш сада, одговори ујак.

- А да ли ћу после имати исто толико година колико ти?
- Не, мала Лелце, насмеја се ујак, али кроз шест година бићу свега три пута старији од тебе.
Колико година има ујак Паја, а колико мала Лела?
Ако не ћете умети да израчунате, потражите одговор у идућем броју.

ФЛАША И ЗАПУШАЧ

Флаша и запушач коштају заједно 20 динара. Флаша је за 16 динара скупља од запушача. Шта кошта флаша и шта запушач?

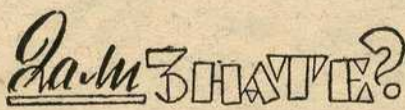
КРУЖИВИ У ТРОУГЛУ

Упишите у ове кружиће бројеве од 0 до 9 тако да са сваке стране троугла резултат буде 20.

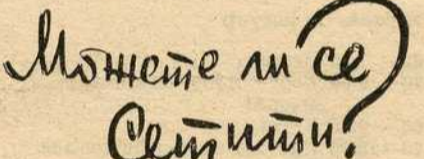
КОЛИКО ВОЈНИКА

- Донео сам ти кутију оловних војника, рече тата своме сину Мићи. Дају ти је ако ми кажеш колико има војника у њој.
- Али, рече Миња, како могу ја да то погодим?
- Ето: Ако их поређаш у редове по 3, остаће ти један. По 4 у реду, остаће 2. По 5 у реду, остаће 3 војника. Најзад, по 6 у реду остаће их 4. На крају могу ти рећи има мање од 100 војника у кутији.
Хоћете ли помоћи Мићи да се докопа војника?
Ако му не помогнете ми ћемо му шапнути одговор, али тек у идућем броју.

ПИТАЊА

- 1 - Да ли су шифроване азбуке новчијег датума?
- 2 - Колико је стара наука графологија?
- 3 - Шта је Хлоринкрир?
- 4 - Који град има највише светленика на свету?
- 5 - Од чега се праве паравани на Борнеу?
- 6 - Колико је до сада у сунчаном сисему откривено планета и планетоида?
- 7 - Којим редом иду по отстојању од сунца?
- 8 - Колико пута је сунчева маса већа од масе свију планета укупно узети?

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИС?

Дајемо вам податке о једном нашем владару и човеку ретких способности. Прочитајте нажљиво па онда одговорите о коме је то нашем знаменитом човеку реч?

Био је српски деспот (1389-1427). Прилике у којима је владао биле су веома озбиљне. Иако је морао да води многе борбе, успео је вештом политиком да обезбеди земљи знаан број мирних година. Београд му је био престолница.

Претпостављамо да сте се сетили о коме је нашем деспоту реч. Ако нисте, читајте нажљиво даље па, признајући да баш нисте много велики познавалац наше старе историје, видете о коме је реч.

ИЗ 52-ОГ БРОЈА

Одговор на „ЧЕТИРИ ПРИЈАТЕЉА“
Први је добио 377 динара, други 297, трећи 165 и четврти 93 динара.

Одговор на „ТРИ РАДНИКА“
Радику С биће потребно педесет седам часова и тридесет и шест минута.

Одговор на „НА ТРИ ДЕЛА“
Гаја треба да добије 11 динара, Раја 10 а Влаја 9 динара.

Одговор на „ДВА ПУТА ВЕЋЕ“

Одговор на „ЗА НАШЕ ЖЕЛЕЗНИЧАРЕ“
Било је 48 путника у првој класи, 66 у другој и 110 у трећој.

WWW.UNI
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Недељни програм

БЕОГРАДСКЕ РАДИО-СТАНИЦЕ

Недеља, 3 јануар

- 7.00—7.20 Вести.
- 7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—10.45 Преподневна музика.
- 10.45—11.45 Свечани час.
- 11.45—12.00 Недељни преглед за српско становништво.
- 12.00—13.00 Подневни концерт.
- 13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56) Час за војнике.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде кратке вести за војску, извештај о водостању, забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—18.00 Поподневна музика.
- 18.00—18.30 Час немачке народне групе
- 18.30—19.00 Српске емисије.
- 19.00—19.45 У овој недељи доносимо:
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Жеље слушалаца.
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—22.45 Кад се нешто незна тражи се у календару.
- 22.45—24.00 Оркестар за игру под управом Х. Г. Шица.
- 00.00—1.00 Ноћна музика.

Понедељак, 4 јануар

- 7.00—7.20 Вести.
- 7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Тамбурашки оркестар Аранички.
- 13.00—14.00 Подневна музика.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56) Час за војнике
- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—17.00 Поподневни концерт.
- 17.00—19.00 Српске емисије.
- 19.00—19.25 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Нешто за тебе.
- 19.45—20.00 Таскамо о спорту.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Наш удобни угао.
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—24.00 Да ли сте видели моје срце?
- 00.00—1.00 Ноћна музика.

Уторак, 5 јануар

- 7.00—7.20 Вести.
- 7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт. Свира дувачки оркестар под управом Фрање Седлачека.
- 13.00—14.00 Подневни концерт. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56) Час за војнике.
- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—17.00 Поподневни концерт.
- 17.00—19.00 Српске емисије.
- 19.00—19.25 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Нешто за тебе.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.

- 20.20—21.40 Оаза — Отаџбина.
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—23.00 Абел са усном хармоником.
- 23.00—24.00 Састанак у Београду — звучно војничко писмо.
- 00.00—1.00 Ноћна музика.

Среда, 6 јануар

- 7.00—7.20 Вести.
- 7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт.
- 13.00—14.00 Забавни квинтет.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56) Час за војнике.
- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—17.00 Поподневни концерт.
- 17.00—19.00 Српске емисије.
- 19.00—19.25 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Злата Ђунђенац пева.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Саветовања.
- 21.40—22.00 Млади београдски стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—23.00 Немачко-румунска емисија за војнике.
- 23.00—24.00 Оркестар за игру под управом Х. Г. Шица.
- 00.00—1.00 Ноћна музика.

Четвртак, 7 јануар

- 7.00—7.20 Вести.
- 7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт

- 13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског. Солиста Маја Бајин-Кариус.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56) Час за војнике.
- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—17.00 Поподневни концерт.
- 17.00—19.00 Српске емисије.
- 19.00—19.45 Час немачке народне групе
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Нешто за тебе.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Оркестар за игру под управом Х. Г. Шица.
- 21.40—22.00 Београдски млади стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—24.00 Полазак и повратак из лова.
- 00.00—1.00 Ноћна музика.

Петак, 8 јануар

- 7.00—7.20 Вести.
- 7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт. Свира дувачки оркестар под управом Хексмана
- 13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Отмара Хофера.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56) Час за војнике.
- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—17.00 Поподневни концерт.
- 17.00—19.00 Српске емисије.

- 19.00—19.25 Час немачке народне групе.
- 19.25—19.30 Прелиставање програма.
- 19.30—19.45 Анита Мезе пева.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Симфонијски концерт великог радио оркестра под управом Карла Листа.
- 21.40—22.00 Београдски млади стражар
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—23.00 Хотел „Сахер“.
- 23.00—24.00 Састанак у Београду — звучно војничко писмо.
- 00.00—1.00 Ноћна музика.

Субота, 9 јануар

- 7.00—7.20 Вести.
- 7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Тамбурашки оркестар Аранички.
- 13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Отмара Хофера.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56) Час за војнике.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде кратке вести за војску, извештај о водостању, забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—18.00 Поподневни концерт.
- 18.00—18.30 Час немачке народне групе
- 18.30—19.00 Српска емисија.
- 19.00—20.00 Гласови Југоистока.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 „Кафана код 1000 звезда“.
- 21.40—22.00 Београдски млади стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—23.00 Сад долазим ја!
- 23.00—24.00 Оркестар за игру под управом Х. Г. Шица.
- 00.00—1.00 Ноћна музика.

Ка врху... (Копачник)

(Фото; Ing. Ратомир Стефановић)

ДЕЦЕ И ВОЈА

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПОУЧЕ

Једног јутра у пролеће...

Живели су пре два века, бака нека и њен дека, па имали цса зевзекса. Па обоје од милине, тепали му:

— Драги сине, на том свету нема псине, тако миле, тако fine.

Леп је живот псећем соју, ко бубрег у масном лоју, живео је код њих двоје. Па уместо тврде проје, кад довољно брашна има, хранили га колачима.

Али једног дана, ето, досади им мазно цсето, па молили Бога свето, да им дете какво да, макар мало као палац, да имају што од рода, та бакица и тај старац.

О Божићу једном тако, купну им на кућна врата, — три ударца врло јако — добричина Божић Бата. Старац врата тад отвори, ноћном госту ведро збори:

— Добро вече! Хајде, уђи, та људи смо, нисмо туђи, у кући ћеш нашој моћи, да коначиш ове ноћи.

Али путник беле браде, старцу пакет један даде. Па му збори:

— Узми, брате, то вам је од Божић Бате.

Па за часак, ко у тесто, у снежној је ноћи несто. То старима чудно беше, па са вољом чврсто реше, да пакетић тај одреше. Али тамо ко би реко, као палац дете неко, збори меко:

— Бако, деко!

Чим видеше тај створ мали, двоје старих (шта су знали!) од среће су заиграли и Ђира му име дали.

Па у слози много дана, проведоше та три члана.

Али Ђири то досади, рече:

— То су горки јади! Док по кући бака ради и док дека брке глади, у запећку сам да лежим, ил' од цсета тог да бежим. Оно сматра да сам буба, па ме јури или вија, искежених белих зуба, а шала ми та не прија.

Једног јутра у пролеће, када ниче дивно цвеће, из куће се он искраде, због самоће и досаде.

Ал' у пољу тичја врева: сакривена мала, шева песму сунцу мило пева.

А патуљак у том гају слуша ову пичију грају, што до неба извијају.

Ваш је дивно цветно поље, па ко многе мале воље, пун вердине Ђира шеће, кроз мирисно пољско цвеће.

Ал' увече хука јака, као птица нека лака, спустила се из облака, јашући на старој метли, искривљена страшна лица, док јој око злобно светли, бака нека чаробница:

Па повика гласом својим:
— Ни врага се ја не бојим, у рукама сад си мојим!

Укрштене слике бр. 7

Тад патуљак тужно писну, заплака се кад осети да га шака страшна сти-сну и на метли већ да лети, са вештицом чаробницом.

Али сведок тог недела, беше нека вила бела, одлучна и врло смела.

Да вештицу осујети, шири крила да полети, а злој баки љуто прети:

— Наћи ћу те, бабо клета, па и да си на крај света!

Па се лако небу диже, брже него соко лети, и за часак један стиже, пред вештичин замак клету.

А у замак када крочи, пратиле је многе очи, страних сова и пацова.

Занета је страшна слика, од ходника до ходника, пуних буба и пацова, док је ишла вила ова.

Ал' ето у зао час, разлеже се пискав глас:

— Боже, пошљи с неба спас!

А то ништи Ђира мали, вештица се грубо шали, с њим у некој мрачној сали.

Свети Никола

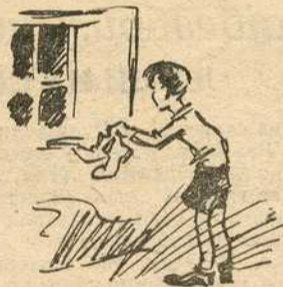
Ветар и снег. Раде иде у школу. Коса му лепрша. Гологлав је. Ручицама придржава стари капут. И књиге. Чува их. Торбе нема.

Дува. Стакла пуцају. Нека врата са треском се затварају. Хладно. Мећава.

Крај Радета иду и друга деца. Она су боље обучена. Књиге носе у торби. Ставили рукавице. Причају, смеју се. Зима је ту. И снег. Дивота. Саонице су спремне.

Раде ћути. Покаткад спусти књиге и протрља озебле руке. Црвене су.

У школи је већ друкчије. Тамо је Раде најбољи ђак. Све зна. Учионица топла. Много топлија него његова соба. И већа, светлија.

Звони. Одмор. У једном куту разговарају деца. Смеју се. Раде им се приближио. Слуша.

— Мени је прошле године донео лепу лопту.

— А мени авион. Могао је да лети.

— А мени воз!

Радосно причали. Бранко, најбогатији, ушпта Радета.

— А шта је теби донео?

— Ко?

— Па свети Никола! Шта ти је прошле године донео?

— Ништа... Како може да донесе...

— Зар не знаш?! Хоћеш ли да те научим како ће ти донети лепе поклоне?

— Хоћу.

— Увече, уочи светог Николе, стави ципелу на прозор. Унутра метни једну педуљу и замоли светог Никола да ти донесе нешто да.

Тужно је Раде погледао поцепане ципеле.

— Да ли ће донети и ако су поцепане?

— Хоће, хоће. — А шта би волео: подморницу, тенк или авион?

— То не... Ја бих волео... ципеле, капу, рукавице. Зима је.

Звонце. Раде улази у разред. Не слуша учитељево предавање. Мисли о светом Николи, ципелицама, поклону.

— Да ли ће и ове године свети Никола да носи поклоне?

— Хоће, хоће. — А шта би волео: подморницу, тенк или авион?

— То не... Ја бих волео... ципеле, капу, рукавице. Зима је.

Звонце. Раде улази у разред. Не слуша учитељево предавање. Мисли о светом Николи, ципелицама, поклону.

— Да ли ће и ове године свети Никола да носи поклоне?

Вила тихо к њима креће, а дрхти јој дивно крило, па злој баки строго рече:

— Сад је теби одзвонило. Јер док бејаш врло мала, слушала сам, нисам знала, да си децу често крала. Зато сада камен буди, нека дахну душом људи и нек' правда кривди суди.

И вештица страшна, гадна, немоћна, пред вилом јадна, поста само стена хладна.

Тада вила коњче створи, као палац један мали, тихо малом Ђири збори:

— С тим коњићем хајд', распали, бесан галоп, ход ил' кас, ал' стигни у прави час, свом декици и бакици.

На то коњче Ђиру меће, па му рече нек' се креће, бака, дека, срца дивна, пате што им нема сина.

Коњић скаче, трчи, рже, ал' од зеца јури брже.

А међутим бака, дека, видеше их из далека, па весело руке шире, кличу:

— Ето нашег Ђири!

Славко Јанић

Српско коло
Нек се вије,
К'о тробојка Србадије...
Будите нам ведри чили
Ви Српчићи наши мили!

Прича о срећи

Тамо, преко двеста мора,
тамо, преко триста гора,
у блиставом сјају двора,
где је вечни мирис цвећа,
живи мила, добра Срећа.

Разне приче светом плоче
о доброту Среће ове.
Кажу, када светом поће
сви је траже да им дође,
јер где она ступи ногом
та несрећа каже збогом.

М. Васкић

Да ли имате добро оно?

Ваците један добар поглед на слику, па је онда покрите руком и брзо одговорите на ова питања:

- 1 — Колико је рибица рибар ухватио?
- 2 — Да ли кеј има ограду?
- 3 — Има ли рибар браду?
- 4 — Да ли је брод на хоризонту парни брод?
- 5 — Виде ли се на слици још каква жива бића?

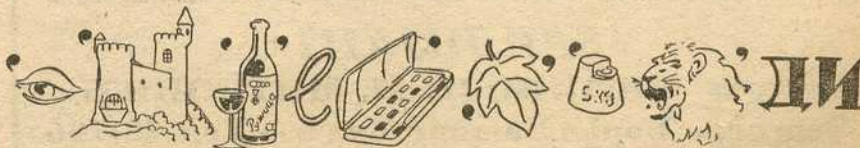
Ако на сва ова питања брзо одговорите, можете слободно рећи да имате добро око.

У једном потезу

Неколико прегледа за оне мале пртаче који воле да пртају слике у једном потезу.

РЕБУС

— НАЈСТРАШНИЈИ ЧОВЕКОВ НЕПРИЈАТЕЉ

Човеку преостаје велика и тешка борба да сачува место које је успео да извојује на овом свету, каже један научник. А човеку није највећи непријатељ човек. Његов најљући противник доћи ће из царства инсеката. Можда ће идући век протећи у борби човека против читавих армија прождрљивих инсеката...

Тако се у непроходним прашумама појавила досад непозната врста циновских слепих мрва, вероватно најнајртљивијих створова за које наука досад зна. Читаво једно црначко село било је нападнуто од хорде ових страшних животиња чији ујед изазива опасна кожна запаљења. Овај напад изведен је изненада, у току ноћи, кад је цело село спавало. Што је најзанимљивије, напад није извршен само с једне стране, већ је село било потпуно опкољено, као да је операцијама управљао неки чувени стратег.

У селу је настала страховита паника. За тили час велики број људи био је опасно изуједан. И ништа није остало несрећним урођеницима него да потраже спас у бекству. Али куд год су покушавали да беже, људи су nailазили на нове хорде, које су стално придлазиле и јуришајући слепо, нападале их и уједале.

Па ипак, људи ма је некако успело да умакну из села. Али зато је све остало било жртва незаситих апетита ових слепих циновских мрва. Не рачунајући намирнице које су урођеници чували по кућама, страдало је неколико домаћих животиња.

Иако су ови велики мрави потпуно слепи, њихова војска креће се као један једини организам и као да је сва-

ки покрет унапред прорачунат. Изгледа да се ови слепи војници покорављују неком мистериозном наређењу масовног нагона. За ове војнике нема повлачења, већ само напредовање, макар их у борби чекала смрт...

Ова војска великих слепих мрва нема свог сталног боравишта, већ образује привремена боравишта где год се укаже место погодно за склониште. Сем тога, ови мрави, иако слепи, не подносе сунчеву светлост, тако да се углавном крећу ноћу, а дању мирују, спремајући се за нов напад.

Научници који су проучавали ову нису врсту циновских мрва кажу да опасност од инсеката прети човечанству зато што су услови данас врло повољни за развијање у свету инсеката. Али ако се деси да једног дана нестане хране за милијарде поданика

овог безмерног царства, нема сумње да ће све последице те појаве искусити човечанство.

Да ли су ови научници у праву кад ово тврде, не знамо. Једног дана ће се ипак то моћи да утврди.

Прстени у античко доба

Узалудан би био рад онога који би се старао да пронађе изумитеља овог украса. Зато треба да се задовољимо тврђењем да је домовина прстена Азија и Африка што доказују ископине Ниниве и пирамида.

Талидид каже да су Персијанци награвивали своје заслужне поданике дајући им прстење са ликом Дарија или Кира. Изгледа да Грци у време Хомера нису познавали тај накит пошто га овај чувени приказивач митолошког и херојског доба нигде не спомиње. Кажу, међутим, да је у Азији био употребљаван универзално али се не зна када се и на који начин се то догодило. У време Солона у Атини је ношење прстена и фалсификовање знакова на њему била општа ствар јер Диоген Лаертије говори о једној заповести која забрањује уметницима да фалсификују орнаменте свога прстена. Од тога доба сви слободни људи у Грчкој носе прстење не само као украс већ им служи за печат. Не зна се да ли су тада но-

сили тај накит са драгим камењем или су орнаменти били утиснути у метал. Жене нису носиле прстење у толикој мери као мушкарци и њихово је имало мању вредност. У историји се спомиње женско прстење само од слонове кости и филибара. Кажу да су Спартанци носили само гвоздене прстенове и у њиховој провинцији за разлику од других ношење тог металног круга ограничавало само на извесне друштвене касте.

Етрурци су правили врло скупоцено прстење. Оно је обично било од масивног злата и богато украшено драгим камењем. Има га невероватне лепоте. Не зна се само да ли је употребљавано у обичном животу или је ношено као знак нарочите чести. Римљани су га изгледа од њих примили. Иако Плиније каже да су они донели прстење из Грчке а други писци тврде да су га узели од Сабинаца причајући да су ови према традицији носили врло лепо прстење украшено драгим камењем,

највероватнија је претпоставка Флорија који каже да је тај накит дошао из суседне Етрурије за време краља Тарквинија Старијег. Једно је сигурно да су стари Римљани било због свога сиремаштва или простоте своје одеће носили само гвоздено прстење које је имало исту улогу као код Грка и Етрураца, то јест служило је као печат римским грађанима. У првим временима републике су само амбасадори код страних народа имали златан прстен на коме су били утиснути знаци њихове чести и знаци Републике. Али тај накит се употребљавао само у свечаним тренутцима док је у обичном животу посланник био само римски грађанин и носио према томе гвоздени круг око прста.

Затим су током времена златно прстење почели да носе Сенатори и Магистрати на најзад и скоро сви Патрицији. Та привилегија је била искључиво њихова за врло много година, пошто су Плебејци носили само гвоздено или бронзано прстење. Ипак су скоро све до краја Републике носили гвоздено прстење и они племићи који су сматрали себе ватреним приврженицима старих обичаја. Тако је на пример Марије, кад је триумфовао над Југуртом, носио искључиво гвоздени прстен. После пада Републике су цареви примили на себе дужност да сачувају тај обичај. Тиберије је био издао закон по коме су златан прстен имали права да носе само они који су стално поседовали за две непрекидне генерације 400 хиљада сестера. Амбиција за добијање златног прстена је по изласку тога закона добила у Риму најшире размере.

За време даљих година Римског царства налазимо да су императори Северије и Аурелије давали ту привилегију својим заслужним ратницима, док је најзад Јустинијан није пренео на све своје поданике.

Сваки пут кад би излазили из куће, Римљани су имали обичај да запечате прстеном кутије и места где су чували драгоцености или намирнице бојећи се више придонелих особа него својих робова. Знаци који су се у ту сврху правили на прстењу су били врло разнолики. Символ моћи код врховног поглавара Римске империје је био такође нека врста прстена који је служио као државни печат а који је био чуван од нарочито за то одређеног Сенатора који је носио назив „чувар“.

Најбезбрижнији људи на свету

Нема сумње да су Индијанци из племена Вај Вај које живи у северној Бразилији најбезбрижнији људи на свету. Они не знају за срчане болести, за висок притисак крви, за излив крви у мозак нити за поремећаје у органима за варење. Међутим, ове болести углавном су узрок честом умирању у цивилизованом свету.

Једна научна експедиција која се недавно вратила с пута којом приликом је обишла и ово племе прикупила је сав материјал који објашњава ову необичну појаву. Један од научника који су учествовали у експедицији каже да се ово необично здравље припадника индијанског племена Вај Вај може само приписати благодетима које је природа пружио овим урођеницима. Они живе у правом земаљском рају у коме ни за кога нема брита. Индијанци овог племена остали су можда последњи имуни за тековине цивилизације, али и за све невоље које она собом доноси.

Изузев неколико челичних пожева, које су им поклонили урођеници из оближњих индијанских племена из „спљошног света“, Индијанци Вај Вај

живе у правом каменом добу, у преводима планине Сиера Акари, четири месеца путовања далеко од најближег београда човека. Урођеници овог племена су, сем тога, најспорији људи на свету.

Време за њих тако мало значи да они употребљавају исти појам за кратку шетњу и за пут од једног до другог села који траје читав дан.

Уметничко изорниште У ПАЛАТИ «РИУНИОНЕ»

- Кнежев Споменик 5 (улаз до апотеке) РЕПЕРТОАР:
- Субота, 2 Јануара: „Четири ортака“
 - Недеља, 3 Јануара: „Искова слава“ (дневна у 15 часова) „Меркаде краљ Берзе“ (у 18 часова)
 - Понедељак, 4 Јануара: „Три лопова“
 - Уторак, 5 Јануара: „Деоба“
 - Среда, 6 Јануара: — Нема претставе —
 - ПРВИ ДАН БОЖИТА
 - Четвртак, 7 Јануара: „Дукат на главу“ (дневна у 15 часова) „Три лопова“ (вечења у 18 часова)
 - ДРУГИ ДАН БОЖИТА
 - Петак, 8 Јануара: „Искова слава“ (у 15 часова као дневна) „Дундо Мароје“ (вечења у 18 часова)
 - Субота, 9 Јануара: „Зла жена“
 - Недеља, 10 Јануара: „Меркаде краљ Берзе“ (дневна у 15 часова) „Зла жена“ (вечења у 18 часова)
 - Понедељак, 11 Јануара: „Црвене руже“ (Премијера)

Почетак свих претстава је у 17,30 часова, сем недељних и празничних. Влагајна билета (палата „Риунионе“ — Кнежев споменик 5 — улаз до апотеке) отворена је сваког дана од 8 до 12 и од 14 до 18 часова.

ОПРАВКА ПЕРСИКСКИХ ТЕПИХА

ТЕЛ 20-341 — ДАМАСК
КОНДИНА 26 — УЛАЗ ДО ПОЛИТИКЕ

КУПУЈЕМ
ОРИГИНАЛНЕ И
ПОДЕРАНЕ
ТЕПИХЕ

30496. 2-4

ЗЛАТАН НАКИТ СТАРИ И НОВИ КУПУЈЕМ:

Дијаманте крупније, брилијанте све величине, златне зубе, бурме, прстење, минбуше, брошеве, бразлетне, панце, сатове златне, сребрне и металне само исправне и од бољих познатих марана; старо злато оштећено, изливано, поломљено и горело сваку количину, купујем сребрне есцајге и остале исправне предмете од сребра купује и највише плаћа позната фирма

»БРИЛИЈАНТ«,

власник МИЛИВОЈЕ М. МИТРОВИЋ

Београд, Борђа Вашингтона 6 -- Тел. 28-706

ЗЛАТАН НАКИТ И ЗЛАТНЕ ЗУБЕ

Есцајг, фото-апарате, догледе, хармонике, филмове и све боље ствари купује и плаћа највише дневне цене.

»СТОБИ« УГАО КР. МИЛАНА И ФРАНКОПАНОВЕ.

улаз из Франкопанове Бр. 34, тел. 27-981.

30509. 1-1

Оглашујте у КОЛУ

Кад се преломила ноћ у нови дан, заједно са почетком новог лета, коме се на прастару грбачу окачио поново нови крст, било је исказано безброј жеља. Можда сте били крај породичног стола и купнули сте се само чајем са румом, или сте имали Флашу с вином у руци и љубили се у неком бучном друштву (где обично бива и поред најбољег очекивања тако мучно празно и тужно), увек сте механички понављали речи, које су те ноћи изговорене — тренутак раније или касније у свим крајевима света. И свакако да сте то изговарали тако, као да је срећа коју желите себи самом и другима; требало да падне однекуд с неба и да вас обавије благословом као псклон који се налази испод јелке.

Ја знам да су обичаји за Нову годину јаки као све традиције, али ипак треба пожелети сасвим другачији Нови дан. Можда је нека од вас, драге читатељке, то доживела. Отићи далеко, негде изван града у спешно поље, у тишину и мрак, где трепере звезде и снег. И то отићи сама. И на почетку Нове године треба да се поразговарамо сами са собом, да се кучнемо са васном и напијемо вином бескрајне даљине. Овде вам сигурно не би било мучно и не би било чак ни потребно да удешавате лице да бисте се допали другима. Овде треба да се озбиљно и смело осведочимо да нису све ствари тако пролазне и да испуњење жеља не стоји увек ван нас и без наше помоћи, те да срећу до извесне мере можемо сами да створимо. Ви, међу којима је већ толико мајки, свесне сте тога шта претставља. Знате свакако шта би значило сложено „не“ или „да“ за све. Знате шта имате у руци, имате ли у њој дете и могућност васпитања. Цела будућност, и то она која ће доћи и коју својом жељом срећне Нове године стално изговарате — у вашим је рукама. Шта сте све у стању да учините и постигнете!

Ако сте целе прошле године трпели и спотicali се о хиљаду препрека, то није било због тога, што вам је нека непозната и непожељна судбина сипала из рога изобилја само отпатке. Свет и људи само су последња прошлих генерација, и оно што имамо, често је само зато такво, што они наши преходници нису знали или нису хтели да направе живот лепшим. Будућност оних иза нас, зависила од тога каква ћете им појам дати о грубости и доброту, егонзму, одговорности и тако даље, о томе како ћете знати ви да живите.

Деловати на одрасле, зреле људе тешка је ствар и успех је често само изузетак. Али зато свака жена, која већ има дете, или ће га тек имати, у стању је да да правац свету који ће тек доћи. То је најодговорнија и најсложенија улога. Али ако у овој ноћи потпуно сами измерите докле досежу ваше снаге, бићете уверени да идуче Нове године биће заиста срећне зато што сте ви томе допринели. То није лака ствар и не пада у крило као неки леп поклон, али, верујте ми, само тако долази срећа, само тако, и никако другачије!

Верујте у себе! То је наша најискренија жеља, вама, младе жене и мајке...

Шта значи срећа?

БИТИ МАЛИМ ЗАДОВОЉАН?

То је мишљење многих филозофа старе Грчке. Али да би то мишљење добило своју потпуну и праву вредност, морамо се потегнути да у том времену није било врло тешко задовољити се с малим, чак и с врло малим, у лепој и топлој медитеранској земљи. Да би човек живео, могао је да буде сасвим задовољан дињама, смоквама и маслинама, што такоређи није ништа стајало. Чак се препоручивало да се у таквом поднебљу мало једе. Човек који је претерано волео месо дошао би у опасност да се разболи. Ни најскромнији атински дом није био налик на многе и многе станове по периферији данашњих великих градова, у мрачним дворанима. Сунце је свима сијало, и ако би неко хтео да ужи-

ва у племенитој архитектури, имао би само да подигне поглед Акропољу који је свима припадао. Човек је дакле могао да живи срећан, задовољавајући се с малим, тако да је остајало доста времена за брбљање — највеће задовољство старих Грка, — брбљање које је ишло од обичног оговарања чију су традицију и до данас сачувале многе жене, до крилатих дискусија Сократа и Платона, у вртovima Академије.

Али живот се променио, чак и у земљама према којима је небо било најдарежљивије. Ако данас има још људи који проповедају мудрост и уче да ће човек достићи срећу ако буде малим задовољан, онда би ова истина могла да се односи још само на Индију, где је омиљена код голних факира, скромнијих од било које камиле. Уосталом, научно нису потврђене ни све приче о зачараним јогима који су таквој дисциплини подвргли тело и дух.

Потребе које нам намеће све сложенија цивилизација не дозвољавају више никоме да буде малим задовољан, нарочито у пренасељеним градовима. Човек у данашњем времену не може да се задовољи чанком качамака. Он има жену, децу, он мора да привређује да би се одужио заједници која га прима за свог члана. Сањалицама нема места у данашњем веку...

Разуме се, то не значи да се човеку препоручје да сувише хоће, да превише тражи од живота. Такав човек, готову решен да оствари све своје жеље, мора наићи на препреке. Ако буде и даље упоран, он се мора служити недозвољеним средствима да би их остварио.

За наше домаћице

Ако сте пресолили супу, исеците у њу неколико кришки сировог кромпира. Кромпир ће унити сву со и супа ће бити добра.

*

Знате ли како ћемо разликовати свежа јаја од покварених. Ставите их у преслану воду. Свежа јаја ће остати на дну, а покварена ће испливати на површину.

*

Кувате ли купус или кељ, осећа се то у целој кући. Спустите у чистој крпи у лонац средину свежег хлеба и видећете да ће непријатни мирис бити отклоњен.

*

Некада не можете ни за шта на свету да отстраните длачице са вуноног одела. Наквасите сунђер, исеците добро воду и пређите неколико пута преко материје. Видећете како ће после лако да иде.

*

Десила се негода — закачили сте се негде о ексер и вунона материја је оштећена. Најнеугодније ће бити ако је закрпите косом.

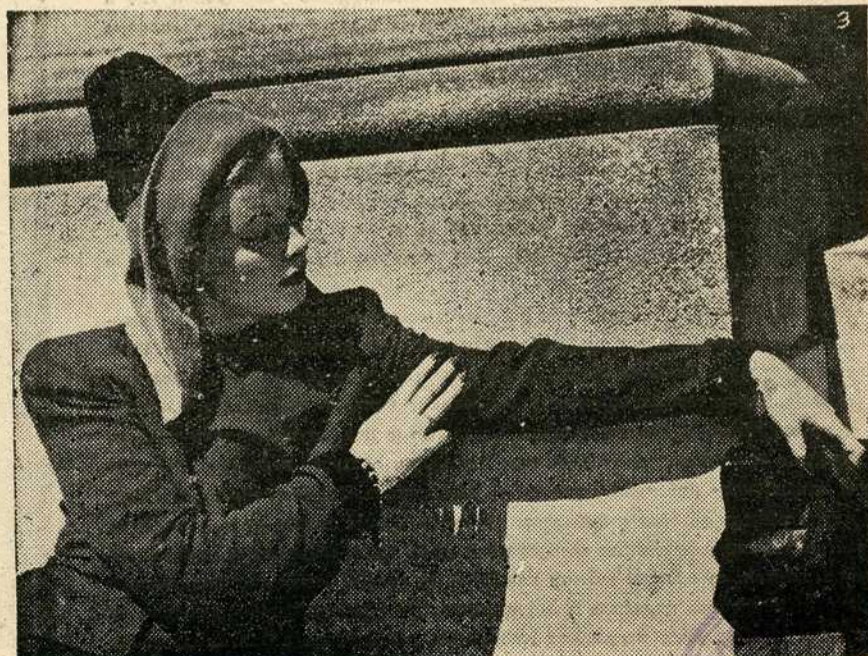
1. Бела свилена блуза са оригиналним коцкастим уметцима, са високом крајном и кратким рукавима.

На трагу 1949

2. Спортски карирани капут и „глокне“ са широким појасом.

3. Интересантна капуљача са равним теменом из два дела: горњи део од перзијанера, а доњи од жерсеја боје маслине.

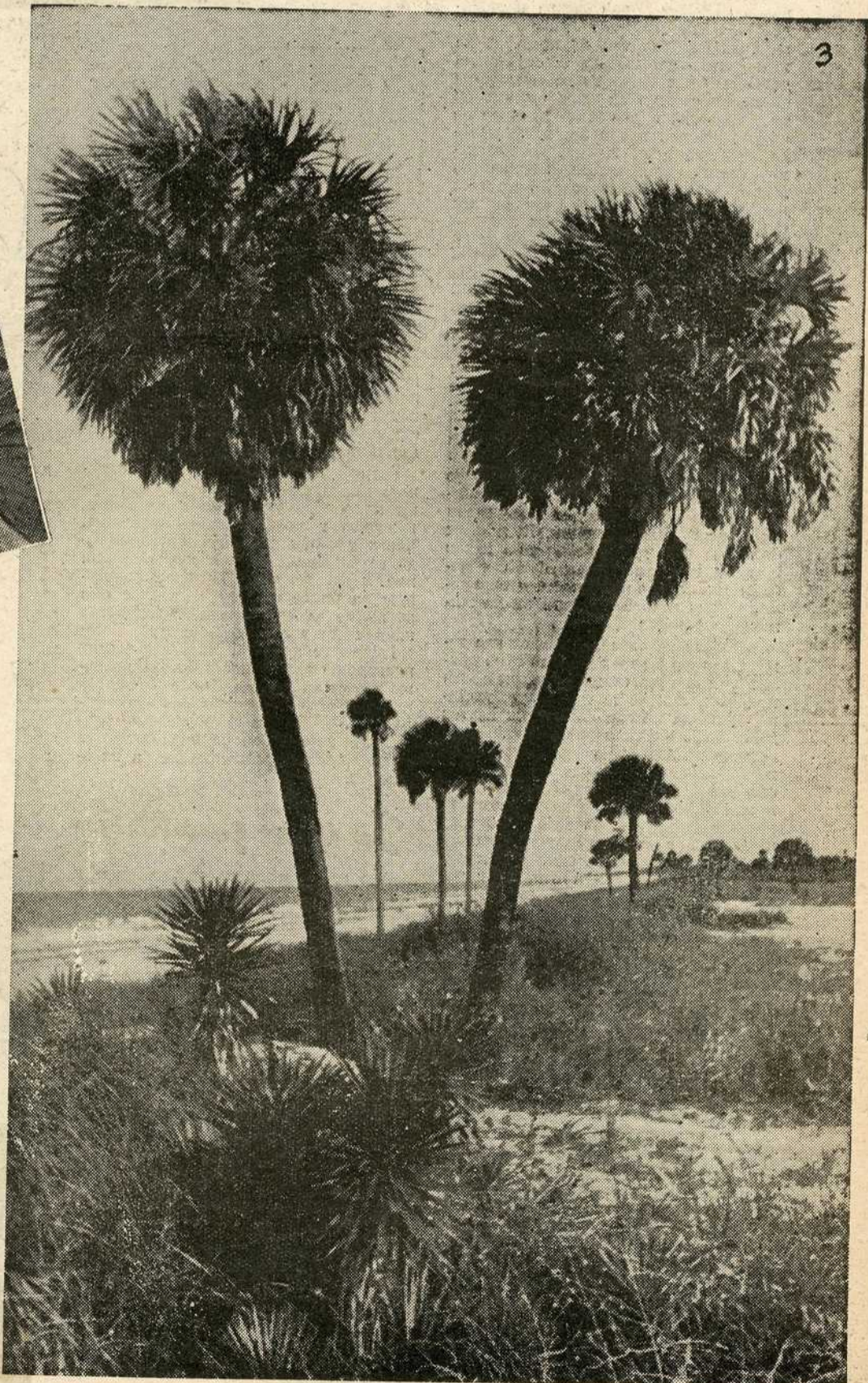

Последњи СЛОБОДНИ ИНДИЈАНЦИ

вароши су почеле да ничу као гљиве после кише. Највећа међу њима, Миами, за неколико година прешла је 100.000 становника, а број посетилаца Палм-Бича попео се на милионе.

Разуме се, да ни Семиноле-Индијанци нису остали поштеђени од утицаја цивилизације и новог времена. Они су данас хришћани и живе од промета странаца. Али, за чудо, задржали су потпуно свој стари начин живота. И данас Семиноле-Индијанци живе у кровњарама и сојеницама на кољу, и данас носе одећу какву су њихови преци носили у доба кад су белци први пут крочили на америчко тле. Њихове жене и данас носе старинске украсе и живописне хаљине које саме израђују. Можда су баш зато интересантни за богате туристе и многобројне излетнике, који радо купују егзотичне ручне радове Семиноле-Индијанаца.

Са ово неколико интересантних слика приказујемо како данас живе последњи слободни Индијанци племена Семиноле, на граници између својих традиција и беле цивилизације.

Тешка је судбина Црвепокожаца, прастановника Америке. По доласку белаца потискивани све даље у дивље крајеве, немилосрдно уништавани као и стада бизона од којих су живели, десетковани болестима и алкохолем које су донели белци, индијанска племена била су осуђена на очигледну пропаст. Тек половином прошлога века увидели су белци најзад колику неправду чине овим људима и почели су да воде бригу о њима. У целој Северној Америци и Канади створени су за Индијанце „резервати“, тј. неке врсте забрана у којима нису смели да се насељују белци. Али било је већ скоро доцкап. Многобројна индијанска племена скоро су искорењена, друга сведена на најмањи број. Од храбрих Сиукса, Апаша, Команча, чијим смо се јуначким подвизима као деца толико дивили у делима Карла Маја или Фенимора Купера, остали су само тужни остаци.

Слична судбина задесила је и индијанско племе Семинола. Некада многобројно, оно је узело учешћа у индијанским ратовима и у њима је десетковано. Притењени од белаца, Семиноле-Индијанци повлачили су се све дубље у дивљину, док се најзад нису сасвим повукли у непроходне мочваре полуострва Флориде, које се пружа далеко у Мексички залив. Остало их је још свега неколико хиљада. Интересантно је напоменути да Семиноле-Индијанци сматрају и данас белце уљезима и никада нису признали суверенитет Вашингтона. Једно време ту су Семиноле мирно живели од лова и риболова, али онда је опет дошла цивилизација за њима. Промућурни Американци су пронашли да су обале Флориде са својом суптропском климом, са плажом равном као длац, са песком белим као снег, управо створене за модерна купатила и летовалишта. На обалама Флориде почели су да се дижу хотели, виле америчких милионера, да се граде асфалтни друмови,

1) Семиноле-Индијанци, иако у свом резервату на полуострву Флориде живе у примитивним колибацима, користе се тековинама цивилизације и купују воће и поврће у конзервама, као што се види на нашој слици.

2) Куће Семиноле-Индијанаца су најпримитивније кровњаре покривене лишћем палме и шеваром. Зидови уопште немају. Ручак је обилат, али се сервира — на земљи.

3) Пејсаж крај у коме живе, у свом резервату, Индијанци племена Семиноле на полуострву Флориде и Америци. Палме су једино карактеристично дрво овог равног и мочварног полуострва.

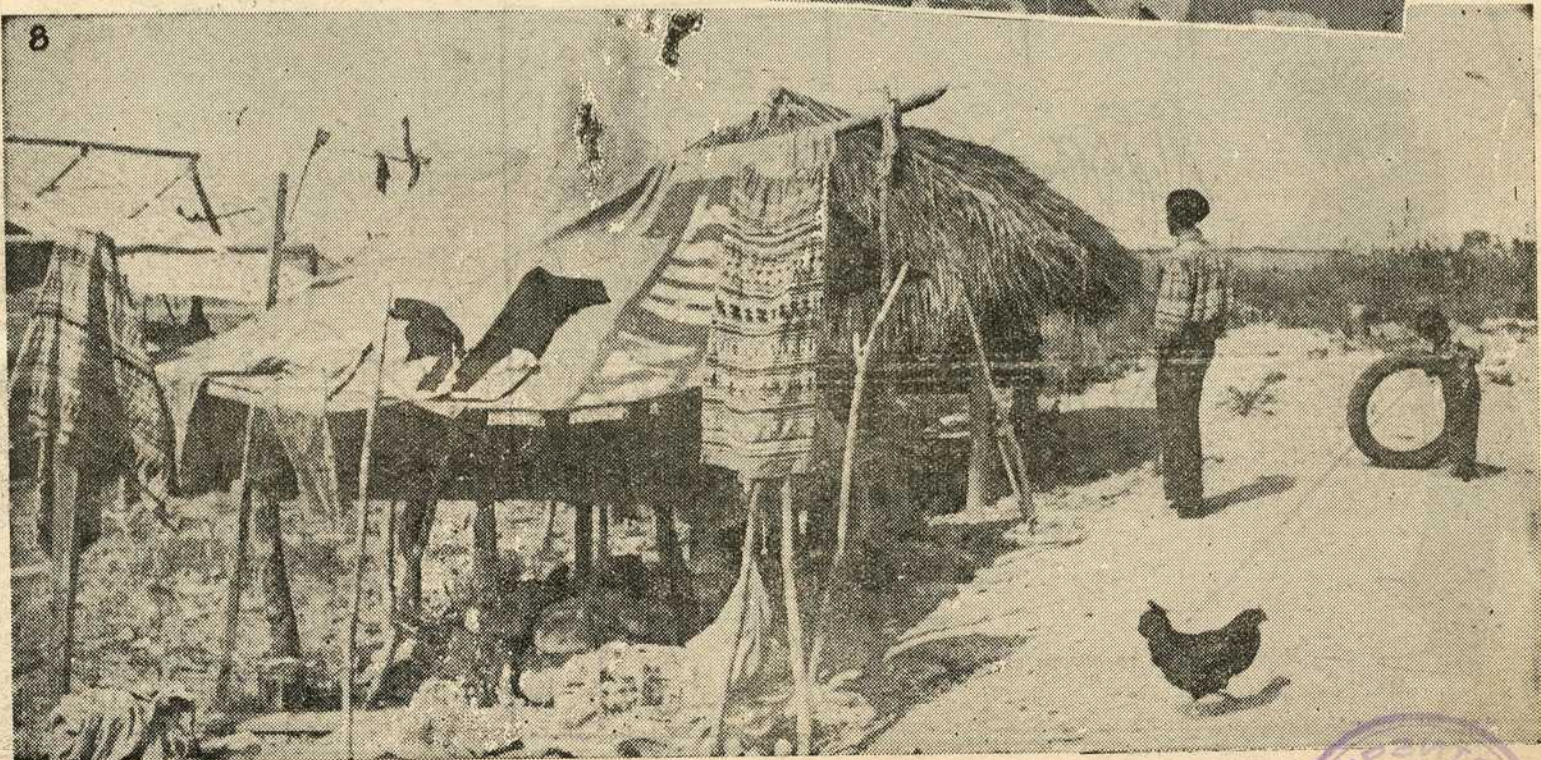
4) Једна семинолска лепотица са свим својим украсом. Семиноле-Индијанци су иначе висока раста, лепо грађени, тамни, жало косих очију, које одају монголско порекло.

5) Флорида је летовалиште америчких богаташа. Мами, Палм-Бич, Песанкола су најмодеднија морска купатила на свету. Овај Индијанац племена Семиноле свакако није сопственик ове дивне лукузине, него се само, из сујете, сликао са њоме...

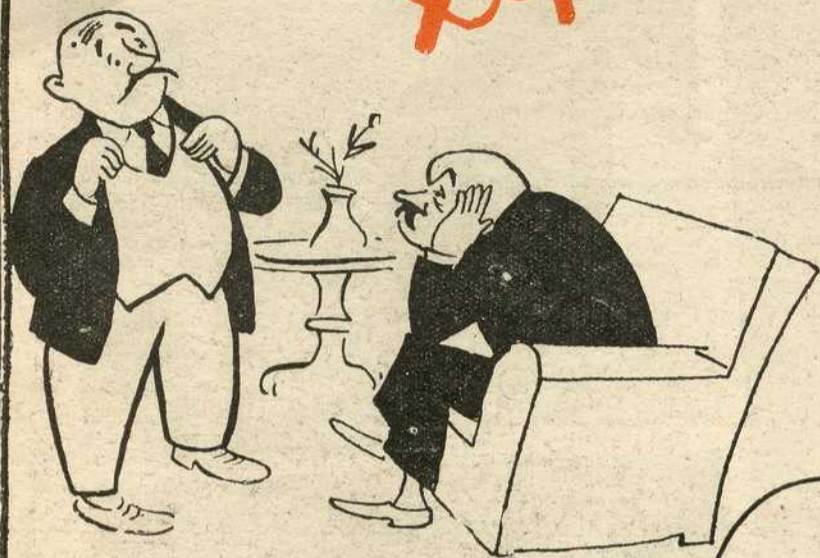
6) Све „Евине ћерке“ на свету воле накит и украсе. Само је у питању избор и укус. Индијанке племена Семиноле воле бисер. И то у што већој количини и што живљих боја. Ни ова индијанска лепотица неће на застану иза својих другарица.

7) Крај у коме живе Семиноле-Индијанци толико је мочваран, да је једино саобраћајно средство — чамац. Семиноле се служе још увек старинским типом индијанског чамаца који личи на сандолу, а зове се „ману“.

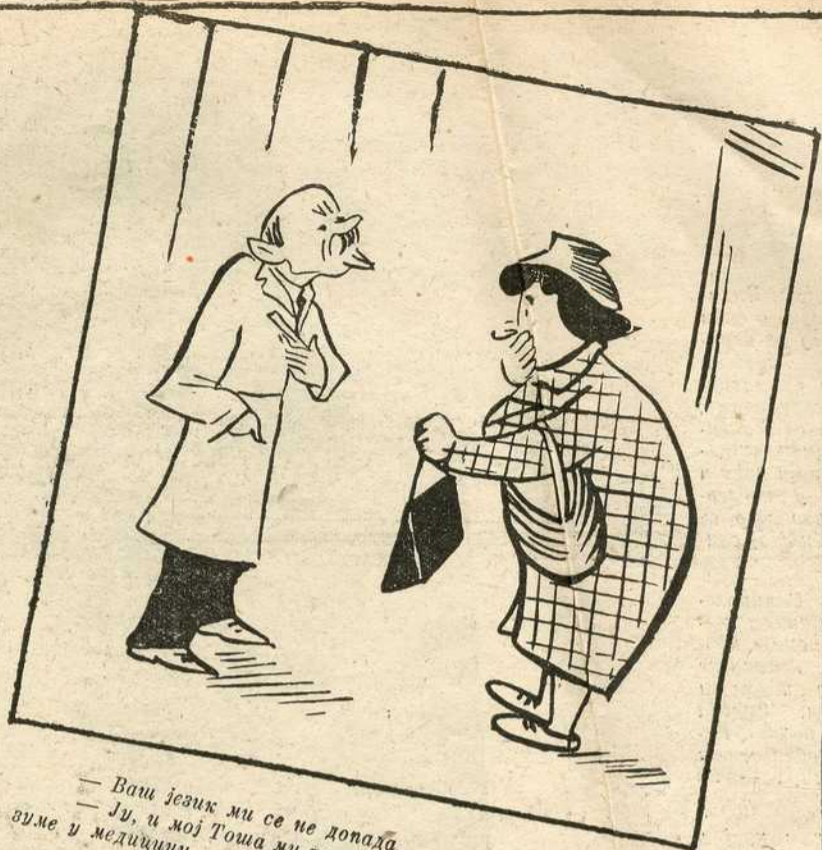
8) Куће Семиноле-Индијанаца су савијене најпримитивнијег типа, грађене обично, због подводног терена, на кољу. У исто време, као што се види на слици, обична дечја играчка је стара гума са аутомобилског точка.

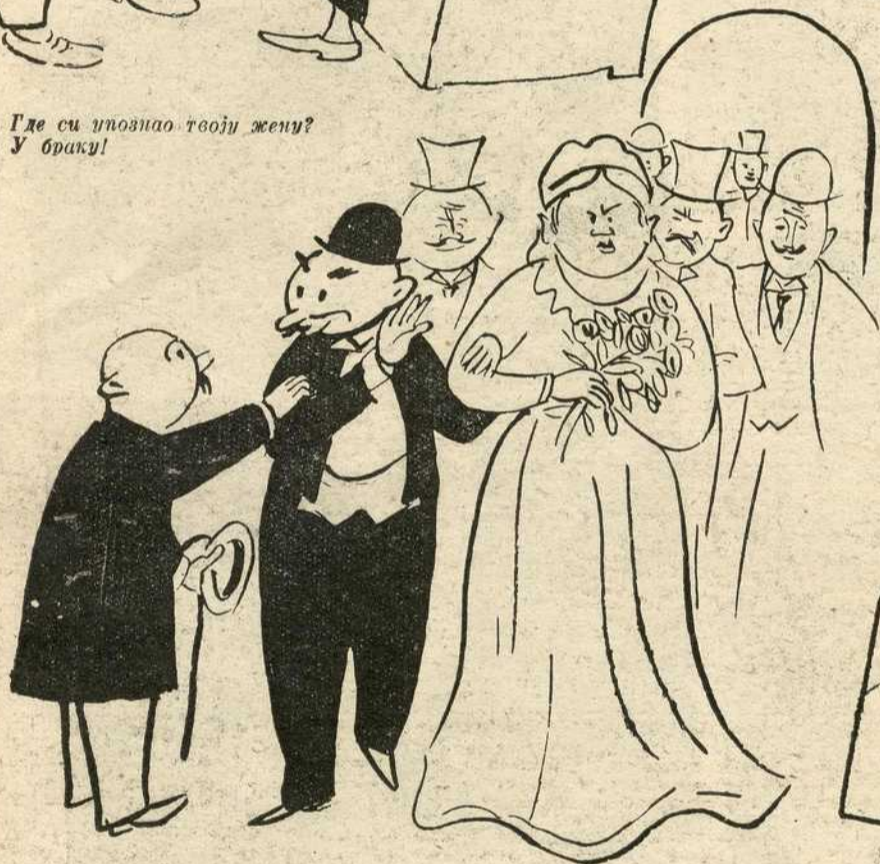
КОМО ХУМОРА

— Где си упознао твоју жену?
— У браку!

— Ваш језик ми се не допада.
— Ју, и мој Тоша ми то увек каже. Мора да се и он ва-
зуме у медицини.

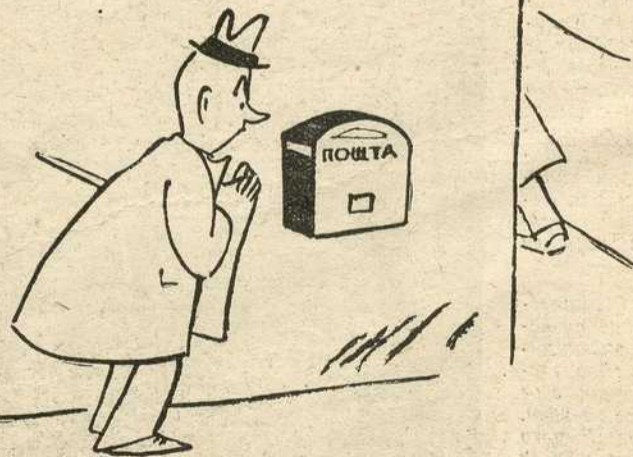
— Извини, пријатељу, нисам могао да стигнем на венчање.
— Не мари ништа! Други пут!

— Мама, па то је казао и Доситеј!
— Е, од данас не смеј више да се дружиш с њим.

— Мамаце, је ли то ангора свирач?

— Шта ми оно рече жена да убацим
у ово сандуче?

WWW.NILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА